

Töö ja Tervis

Sotsiaalpoliitiline kuukiri

Eesti Haigekassade Liidu ja Sotsiaalse Arengu Eesti Ühingu häälekandja

Nr. 8

1. augustil 1934 a.

X aastakäik

Tellimise hind postiga:
aastas . . . 100 senti
6 kuu peale . 55 "
1 " " . 10 "
Välismaale aastas 150 s.

Ilmub kord kuus.
Talitusja toim.: Tallinn, Lai tän. 38, k.4
Telefon 448-35.
Tellimisi võtavad vastu kõik haigekassad ja postiasutused.
Üksiknumber 10 senti.

Kuulutuste hinnad:
1 lhk. . . . . kr. 20.—
1/2 " . . . . . " 10.—
1/4—6.— ja 1/8 lhk. " 3.—
Teksti ees—50% kallim

Laste tervishoiust.

Dr. H. Jürgenson.

Kodu, tänav ja kool, — siin tuleb lapsel liikuda, õppida tundma elu selle röömude ja valudega. Hea ümbrus toimub hästi lapsele, halb ümbrus halvasti. Teispoolt osutub tähtsaks pärvus, — need omadused, mida laps pärrib vanematelt.

Rasked majanduslised surved toimuvad halvasti kogu rahvale, — nagu taimestik, vajab inime negi head ilma, toitu, päikesepaistet ja värsket õhku. Kujutagem, kui vähe saavad seda läbipõlenud inimeste lapsed, sifiliitikut, alkohoolikut ja teiste järeletulejad! Neid lämmatab ümbrus kui gaas sõjaolus, — pääsemine oma vanematelt, — see on neile õnneks!

Leiame koolilaste hulgas põduraid ja kahvatuid, leiame kõrvalpingil tugevaid ja tervisest õitsvaid lapsi.

Haigete hammaste protsent õpilaste juures ulatub 75%, s. o. ¾. Haiged

hambad räägivad sellest, et suu eest pole hoolitsetud, tihti tekib see ka halvatest toitlusoludest.

Mis siin teha? Vanemad, õpetage lapsi pärast söömist, eriti õhtusööki, suud sooja veega loputama!

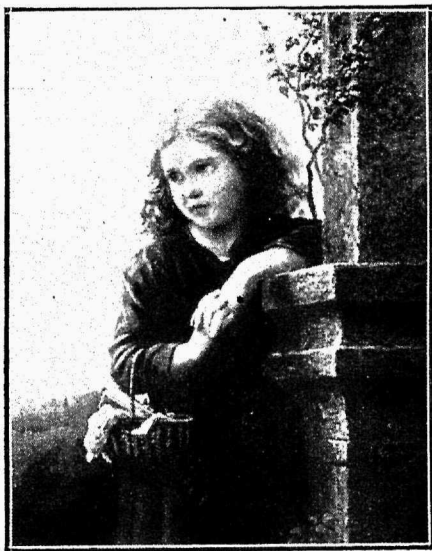
Loputamise uhu takse lagunemisained hammaste vahelt, nad ei jää ööseks sinna mädanema.

Haiged hambad rikuvad pikapeale seedimist, toit ei saa hästi puretud, tekiavad verekahvatuse, verekehvuse, verevaesuse haigusnähted.

Kuid verekehvuse põhjust tuleb ka kaudselt teiselt poolt otsida. Tartu arstide uurimuste järele (1500 õpilast, mõlemast soost) on lastel 23% solkmeid

ja 5% paelusse. Need parasiidid „söövad“ soolikates, elavad inimesest. Mis siin teha?

Vanemad, sööge ise ja andke lastele ainult hästikeedetud sööki; keetes toitu,

M. Bremen.

Teel.

surmataakse haigusepesad kalades jne. ja nad ei saa teile kahjulikkudeks.

Teiseks õpetage lapsi enne sööki alati pesema kuuma veega käsi ja puhastama küünealuseid, näppude imemise eest hoidke lapsi, näpuotse ei tohi suhu panna!

Iga eeskujulik vanem tulgu kooliarsti ehk mõne teise arsti juurde ning lasku laste väljaheidet (musta) uurida nii enne kooli algust, kui ka peale kooli lõppu.

Väljaheidet pole tarvis rohkem ühes tuua, kui tikupea otsa täis; usside mune on arstil kerge määrata mikroskoobi all.

Miks lasta lapse kõhus usse elada, kes teevad nõrgaks lapse!

Edasi on tähele pandud, et paljudel lastel koolipingis istudes palavik on. Kas see kopsunäärmete, kaelanäärmete (rahud) põletikust on tingitud, selle kindlakstegemine osutub tihti õige raskeks. Lõpuliku otsuse annavad Röntgeni kiired. Vanemad, muretsege igaüks omale kraadiklaas, kraadige lapse soojust ka kodus!

Ärge laske tiisikusel tungida laste ilusasse ellu!

Suureks paheks, mida kool annab, on laste selgrookõverduste haigused. Meil pole Eestis ühtki vastavat aparraati, millega seda kindlaks teha võimalik on, see on suureks häbiks meie suuremate linnade koolidele. Määrame selgroo kõverusi üksi silmaga. Vastav aparraat maksaks 70 krooni. Nõuannet, lapsi vastavalt ehitatud pinkidesse asetada, ei täideta koolis. Halvaks kombeks on ka see, et väikesed lapsed ei kannu ranitsaid, ühe käe otsas raamatuid kandes tekib aastate jooksul neil selgroo kõverdus.

Suureks paheks tuleb pidada ka seda, kui lapseas juba inimene silmanägemisest osa kaotab. Tallinnas oli sarnaseid lapsi aastate eest 25% ümber, mujal rohkem. Kindlasti võib seda arvu 50% peale arvata, — kus osa lapsi peavad töötama õhtupoole, halva valguse ja halva õhuga. Tantsusaalidele leidub aga linnades küllalt avaraid ruume.

Mis siin teha?

Asetage lapsi koolis nõnda, et valgus (aknad) neist pahemal pool oleksid.

Sarnasel korral tekib kõige vähem varje lapse lugemisraamatule ja kirjutusvihule.

Nahahaigusi leidub õpilaste keskel 5%, kopsuhaigusi 4%, südamehaigusi 3%, kõrvahaigusi 2,7%, sünnipäraseid kehavigu 0,3% jne., — need on mõningaid andmeid tervishoiu peavalitsuse statistikast.

Tuleb meelde ema, kelle laps närvikkuse all kannatas (kuna haigla uurimused ei lubanud muud leida), emale sama ütlesingi, — nõudsin lapsega paremat käitumist jne. Seepeale vastas ema: „Rikastel on närvid, vaestel jonn!“ Tegelikult aga jonnis ema haige lapse närvide arvel (mees oli läinud hukka joomise tagajärjel). Närvilisi lapsi leidub koolides mõni üksik protsent.

Väga tähtsaks väliseks näitajaks, kuivõrd laps sobib vastavale eale, osutub lapse kaal, pikkus ja rinnamõõt. Vanemad peaksid iga aasta üks kordki, kõige kohasem lapse sünnipäeval, neid mõõte lastelt võtma. Toon all mõned tabelid, alates sülelapsest:

Kehakaal.

Vanadus aastad	Kerge kg.	Alla keskm. kg.	Keskm. kg.	Üle keskm. kg.	Raske kg.
Poisid.					
6—6½	17,1	17,2—18,2	19,3	20,4—21,4	25,5
6½—7	18,0	18,1—19,1	20,3	21,4—22,5	22,6
7—7½	18,7	18,8—19,9	21,2	22,4—23,6	23,7
7½—8	19,6	19,7—20,9	22,2	23,5—24,7	24,8
8—8½	20,5	20,6—21,9	23,3	24,7—26,0	26,1
8½—9	21,5	21,6—22,9	24,4	25,8—27,2	27,3
9—9½	22,4	22,5—23,9	25,5	27,0—28,5	28,6
9½—10	23,3	23,4—24,9	26,6	28,2—29,8	29,9
10—10½	24,4	24,5—26,1	27,8	29,5—31,1	31,2
10½—11	25,2	25,3—27,0	28,8	30,6—32,3	32,4
11—11½	26,1	26,2—28,0	29,9	31,8—33,6	33,7
11½—12	27,0	27,1—29,0	31	33,0—34,8	35,0
12—12½	28,1	28,2—30,3	32,5	34,7—36,8	36,9
12½—13	29,3	29,4—31,6	33,9	36,2—38,4	38,5
13—13½	29,7	29,8—32,6	35,6	38,5—41,4	41,5
13½—14	30,8	30,9—34,1	37,4	40,7—43,9	44
14—14½	32,4	32,5—36,2	40,0	43,8—47,5	44,6
14½—15	34,5	34,6—38,6	42,7	46,8—50,8	50,9
15—15½	36,5	36,6—40,9	45,3	49,7—54,0	54,1
15½—16	39,2	39,3—43,4	47,7	51,9—56,1	56,2
16—16½	42,4	42,5—46,5	50,6	54,7—58,7	58,8
16½—17	44,8	44,9—48,9	53,0	57,1—61,1	61,2

Eluaastad	Pikkus		Kaal	
	Poiss	Tüdruk	Poiss	Tüdruk
Sündinud	50 sent.	49,5 sent.	3,4 kg.	3,2 kg.
1 kuu	70	70	9,9	9,2
2	80	80	12,8	11,2
3	88	88	14,9	13,2
4	95	95	16,7	15,0
5	100	101	18,0	16,0
6	107	107	19,7	17,5
7	113	113	21,4	18,2
8	119	117	23,5	18,9
9	125	123	25,3	22,3
10	131	127	28,3	25,0
11	136	132	30,3	27,9
12	141	137	32,2	30,5
13	146	143	34,5	34,9
14	150	148	37,6	38,6
15	153	153	42,3	44,8
16	157	157	46,8	48,9

Sarnaseid tabelisi on olemas ka teiste mõõtude kohta, tütarlastele kui poistele.

Tõin ainult mõned tähtsamad haigustest, mida koolilaste juures näeme. Nimetasin, kui tähtis on tervishoidlisi harjumusi kasvatada, nagu suu loputamist, küünealuste puhastamist jne., kui tähtis on vahetevahel lapse kraadimine tiisikuse-üllatuse ärahoidmiseks, mis eriti kerge on vastava tõesti asjatundja arsti poole pöörates; tuleb hinnata, kui võrd teatava lapse pikkus, kaal, rinnamõõt jne. vastavad lapse vanusele. Nimetasin ka, et lastega ei tohi jonnida, — halvad on tülid kodus, öösised joomingud, kui laps magab jne., — see rikub juba maast madalast last. Närvilikkuse põhjused ulatuvad lapsel ta varase lapsea alateadvusesse, — ning vanem on nad kasvatanud.

Üldiselt katsutagu leplik olla laste vastu, olgu nad siis terved ja rõõmsad või haiged.

Uus töökaitse seadus Mehhikos.

Wilhelm Wolff.

Tshiile ülikooli professor Troncoso avaldas hiljuti Rahvusvahelise Töötoimkonna Revue's huvitava artikli Mehhiko uue töökaitse seaduseraamatu üle, mis pandi maksma 26. aug. 1931. a. Selle seaduse jõusseastumisega lõppes revolutsioon Mehhiko sotsiaalõiguslikul alal, mis algas juba 1910. aastal. Uus seadus toob rea sellaseid paremusi töölistele, mida pole veel Euroopa töölistel, nii et on küllalt põhjust tutvuda selle seadusega Troncoso artikli alusel.

Seaduse üldeskirjad.

Seaduse alla ei kuulu riigiteenijad, kelle kohta pannakse hiljem maksma eri ametnikkudeseadus. Küll määratakse alul kindlaks, et iga ettevõtja peab tööliste üldarvust võtma tööle 90% Mehhiko kodanikke. Alkoholi vältimiseks keelab seadus joovastavate jookide müügikohtade, samuti õnnemängude lokaalide asutamist 4-kilomeetrilises piirkonnas käitisest.

Tööleping.

Pärast Mehhiko revolutsiooni võitu, mis saavutati ametiühingute liidu toetusel, püüdsid töölisorganisatsioonid igalpool, kus see võimalik, asendada individuaalseid töölepinguid kollektiivlepingutega. Need püüded leiavad küllaldase kajastuse seaduses.

Eeskirjad individuaal-töölepingu kohta sarnanevad prantsuse töökaitse seaduse eeskirjadele. Kõik üksik-lepingud peavad olema kirjalikult sõlmitud. Nende maksimaalne kestvus on piiratud ühe aastaga, kuna töö- ja elamistingimused võivad kiiresti muutuda. Erand on tehtud ainult põllutöölistele, majateenijatele, heakorra ja tervishoiupersonalile, kelle lepingu kestvus 60 päeva, ja töölistele, kes palgatud töödele, mille väärtus alla 100 prots. Need lepingud võivad olla ka suulised.

Iga lepingus ettenähtud tingimine, mis vastolus seadusega, pole maksev. Palka ei tohi maksta välja kolmanda-

tele isikutele, väljaarvatud ainult ametiühinguline liikmemaks. Eriti tunnustatakse lubamatuks tingimused, mis sisaldavad: a) pikema tööaja, kui seaduslikult määratud; b) hädaohtlikkude, tervisele kahjulikkude tööde tegemise nõude, samuti öötöö sunduse alla 16-aasta vanustele; c) alla 12-aastaste laste tööjõu kasutamise; d) vahetegemata palga suuruses — soo, vanuse või rahvusliku päritolu põhjusel; e) ületunnitöö tegemise kohustuse alla 16-aasta vanustele; f) palga alammäärast allapoole minek; g) palga väljamaksmise edasilükkamise üle ühe nädala; h) palga maksmise joogikohtades; i) töölisele kohustuse peale panemise — osta omale tarbeaineid kindlaksmääratud äridest; k) palgast rahatrahvide kinnipidamise.

Iga ettevõtja, kelle juures töötavad ametiühinguliselt organiseeritud töölised, peab sõlmima kollektiivse töölepingu ametiühinguga. See leping peab sisaldama samuti palgasuuruse, tööpäeva pikkuse, puhkevaheegade ulatuse, suvipuhkuse kestvuse jne. Kollektiivlepingud võivad näha ette tingimuse, mille põhjal ettevõtja on kohustatud palkama tööle ainult ametiühingu liikmeid. Kui kollektiivleping on sõlmitud ühe ringkonna ühe tööstusharu $\frac{1}{2}$ ettevõtjaskonna ja $\frac{1}{4}$ ametiühingute vahel, siis tunnustatakse ta maksvaks kõigi selle tööstusharu ettevõtjate ja tööliste kohta ringkonnias.

Tööaeg.

Põhiseaduse kohaselt määrab seadus tööpäeva maksimaalseks pikkuseks 8 tundi, kella 6—20 ajavahemiku vahel. Öötöoks loetakse töö kella 20-st—6-ni ja ei tohi kesta üle 7 tunni. 12—16 aasta vanuste noorte tööpäev ei tohi olla üle 6 tunni. Kui erakorralistel juhtudel peaks tööpäev kestma üle 8 tunni, siis loetakse kõik üle 8 tunni tehtud töö ületundideks. Kuid ületunde lubatakse 3 tundi päevas ja ainult kolme üksteisele järgneva päeva jooksul nädalas, nõnda, et nädala tundide arv ei tohi tõusta üle 57 tunni. Naistel ja alla 16-aastastel on üldse keelatud ületunnid, öötöö ja töötamine hädaohtlikkudel ning tervisele kardetavatel aladel.

Töölisel on seaduslik õigus saada suvepuhkust täiepalgaga üheaastase teenistuse järgi — 4 päeva, kahe aastase teenistuse järgi — 6 päeva.

Palgad.

Pooled võivad palga suuruse kohta leppida vabalt kokku, kuid mitte alla palgaalammäära, mis küllaldane töölisperekonna normaalsete tarviduste rahuldamiseks. Palgaalammäära fikseerimiseks kutsutakse ellu erikomisjonid, mis koosnevad tööliste, ettevõtjate ja kohalikkude omavalitsusasutiste esindajatest. Palka, mis ei ületa kindlaksmääratud alammäära, ei saa pantida, kinni pidada või kuidagi teisiti vähendada.

Naiste tööjõu kaitse.

Naistel on õigus lahkuda töölt kolm kuud enne sünnitamist, kui töö nõuab kehalist jõudu. Palka saavad nad aga edasi ainult üks nädal enne ja kuu aega pärast sünnitamist.

Ettevõtjate kohustused.

Ettevõtjad on kohustatud andma tööliste tervishoiunõuete kohased korterid üüriga, mis ei tohi ületada $\frac{1}{2}$ protsenti krundi katastriväärtusest kuus. Maal, küladest üle kolme kilomeetri kauguses asuvate ettevõtete juures tuleb asutada kool töölislastele.

Majateenijad.

Tööandja kohuseks on korralikult käituda majateenijat, teda ülevalpidada ja möödamineva haiguse korral maksta talle palka ühe kuu jooksul edasi. Tööandja peab võimaldama ka arstiabi. Majateenija surma puhul kannab tööandja matusekulud. Lõpuks peab tööandja võimaldama majateenijal käia öhtukoolis.

Põllutöö.

Maaomanik on kohustatud kindlustama põllutöölist õnnetujuhtude ja ketsehaiguste vastu. Ta peab maksuta andma töölisele korteri, lubama raiuda oma metsast põletis- ja tarbepuid ning andma heina- ja karjamaad vähemalt kolme karilooma ülevalpidamiseks.

Väiketööstus ja kodutöö.

Väiketööstuses tegutsevate ettevõtjate kohta maksavad samad normid,

mis suurtööstuseski. Väikekäitised ja kodutöökojad alluvad tööstuslikule järelvalvele. Nende kohta maksavad ka kõik arstlikud ja tervishoidlikud eeskirjad. Järelvalve ametnikud peavad eriti kandma hoolt, et kodutööliste palgad ei langeks alla seda normi, mis maksetakse samasuguse töö eest käitistes.

Kutseühingud.

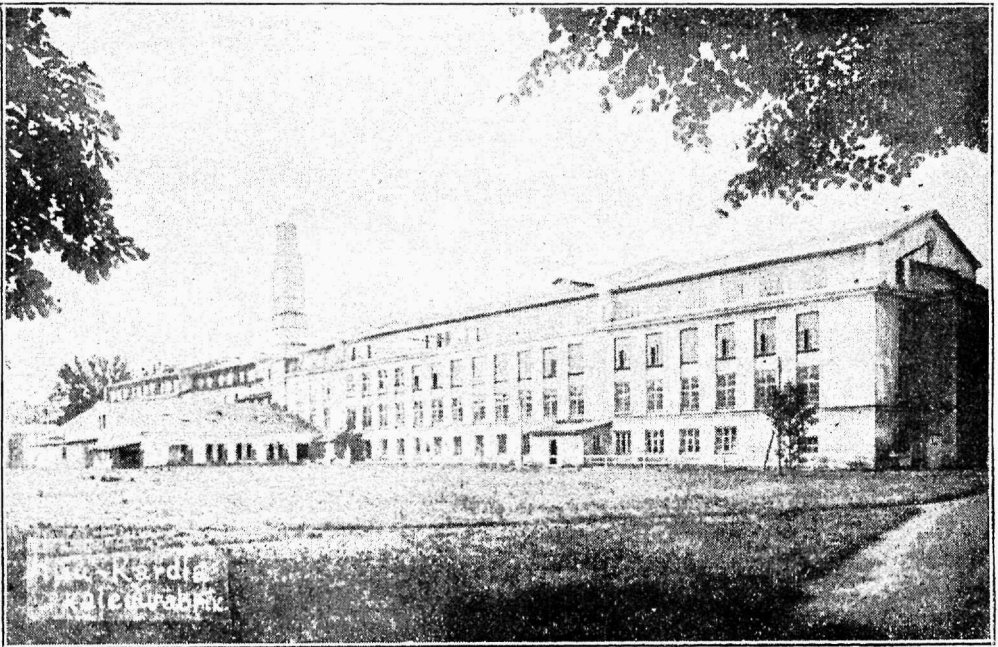
Seadus tunneb kolme liiki koondisi: *kutseühingud*, kuhu koonduvad ühe kutse, käsitöö või erialal tegutsejad;

reerida vastavas lepitus- ja vahekohtukomisjonis, kellele peab esitama ühingu asutamiskoosoleku protokoll, ühingu põhikiri, selle koosoleku protokoll, kus valiti juhatus ja lõpuks liikmete arv. On need nõuded täidetud, ei saa ükski ametiasutus keelduda tunnustamast ühingut.

Kutseühingud ei tohi seaduse järgi tegeleda ei usulistega ega poliitiliste küsimustega.

Streigid ja töösulud.

Streik võib taotleda: 1) mitmesu-

töölisühingud, mis koosnevad isikutest, kes töötavad mitmesugustes kutsetes või majandusharudes, ja lõpuks *tööharu ühingud*, mille liikmeteks ühe tööstusharu töölised, hoolimata nende kutsest või erialast. Kutseorganisatsioonide, samuti töösturite liitude asutamiseks pole vaja küsida kelleltki luba. Keegi pole aga sunnitud kuuluma mõnda ühingusse. Ametiühing võib alata tegevust, kui tal on vähemalt 20 liiget, töösturite ühing — 3 liikmega.

Kuigi seadus kindlustab ühinemisvabaduse, tulevad ometi täita mõned eeltingimused, enne kui ühing omab seadusliku õiguse; ühingutel regist-

guste valmistusfaktorite vahel seesuguse tasakaalu saavutamist, et tööliste õigused oleksid kooskõlas kapitali õigustega; 2) kollektiivlepingu lõpetamist või täitmist; 3) kollektiivlepingu tähtaja lõppemisel selle pikendamist või 4) eelpool märgitud otstarbel teiste poolt alatud streigi toetamist. Seadus tunnistab streigi keelatuks, kui streikijate enamus hakkab toimima isikute või omanduse vastu ja streigid sõja ajal, kui töölised tegutsevad valitsuse ülesandel.

Enne streigi algust peavad töölised esitama ettevõtjale oma nõudmised kirjalikult ja andma vastamiseks 6

päeva aega. Avalikkudes ettevõtetes peab vastuse andmiseks jäetama aega 10 päeva.

Kas streik on seaduslik, või mitte, seda otsustab vahekohtukomisjon. On streik tunnustatud seaduslikuks, *peab ettevõtja maksma tööliste täie palga kõikide streigipäevade eest.* (Omapärane seaduse eeskiri, mida mujal ei tunta). *Ka ei tohi ettevõtja seadusliku streigi puhul palgata uusi töölisi, et nii ajada streiki nurja.*

Edasi käsitab seadus *töösulgsid*, mis lubatavad üksnes juhul, kui tegemist üleproduktsoioniga ja käitise seisumajätmine on vajalik hinnataseme alahoidmiseks. Ka töösulu küsimuse peab otsustama vahekohtukomisjon, kes kuulab ära asjast huvitatute ja eriteadlaste arvamise. Töö uuesti algamisel peab ettevõtja palkama tagasi endised töölised.

Kuulutatavad aga ettevõtjad välja töösulu, jättes tähelepanemata siin toodud tingimused, või püüavad nad tahtlikult tekitada viletsust, siis võetakse nad vastutusele töökaitseseaduse või nuhtlusseaduse põhjal. Neil juhtudel peab ettevõtja jätkama tööliste täie palga maksmist ka tööseisaku aja eest. On aga töösulg tunnustatud seaduslikuks, ei tarvitse ettevõtja tasuda palkasid.

Kutsehaigused.

Seadus tunnustab kutsehaiguseks iga õnnetusjuhu või iga haiguse, mis tabanud töolist kas töö juures või töö tagajärjel. Nendest õnnetusjuhtudest ja haigustest koostatakse nimestik, mille puhul on töölisel õigus saada toetust või tasu ettevõtjalt. Sotsiaalkindlustus korraldatakse hiljem eriseadusega.

Töökaitse asutised.

Seaduse järgi kutsutakse ellu järgmised töökaitse asutised: 1) kogukondlikud vahekohtud, 2) kogukondlikud kesk lepitus- ja vahekohtukomisjonid, 3) riiklikud vahekohtukomisjonid, 4) riiklik kesklepitus- ja vahekohtus, 5) töö järelevalveamet, 6) palgaalammäära komisjonid.

Et töölistel oleks oma huvide kaitse, kutsutakse seaduse põhjal ellu õigusteadlise nõuande asutised, kus asjaajamine maksuta.

*

Niisugused on Mehhiko töökaitse seaduse tähtsamad eeskirjad. Ei saa tunnustamata jätta, et see on üks tähelepanuväärsemaid seadusi sotsiaalseadusandluse alal maailmas.

Riietustöölise sotsiaalsest ja tervishoiulisest olukorrast.

L. J o h a n s o n.

Riietustöölise sotsiaalne ja tervishoiuline olukord on raskemaid. Siin on põhjuseks töö iseloom ja kodutöö, kuhu Eestis ei ulata veel sotsiaalseadusandlus.

Kui palju Eestis praegu riietustöölisi, seda selgitab äsjatoiminud rahvalugemine, mille andmed on praegu kokkuvõtmisel. 1922. a. rahvalugemise andmeil oli Eestis *riideõmblemise* alal 354 ettevõtjat alaliste töölistega. Töölisi ja alamteenijaid oli 2943 ja ametnikke 23. Peremehi alaliselt palgatud töölisteta oli 8410. *Peakatte* valmistamisel oli 37 ettevõtjat alaliselt töötavate töölistega. Töölisi ja teenijaid 243. Peremehi alaliselt töötavate töö-

listeta oli 206. Muidugi on need andmed nüüd, 12 aasta jooksul, juba tunduvalt muutunud.

Nagu neist arvudest nähtub, töötavad riideõmblemise alal — rätsepad, õmblejad ja mütsitegijad — päämiselt *peremeestena alaliselt töötavate töölisteta*. See on — õmblustöö on veel kodutöö, ettevõtteid, kus töölisi alaliselt peetakse, on veel vähe. Kuna töökaitse ja sotsiaalkindlustus on maksvad vaid tööstuslise töö ja käsitöö kohta, kus alaliselt teatud arv töölisi, siis rätsepa- ja õmblustöö, mida teevad „peremehetöölised“ omas kodus, on veel täiesti töökaitseta ja sotsiaalkindlustuseta, ei ole nende töötingimusi seadustega nor-

meeritud, küll aga osalt kollektiiv- või ühislepingutega.

Missugused on riietustöölise korteriolud Eestis, seda ei ole veel uuritud, siin võib järeldusi teha vaid elukogemuste ja näidete varal. Muidugi ka riietustöölise tööruumid olenevad kõigepealt üldistest korterioludest. Siin on ka määrajaks — töötasu.

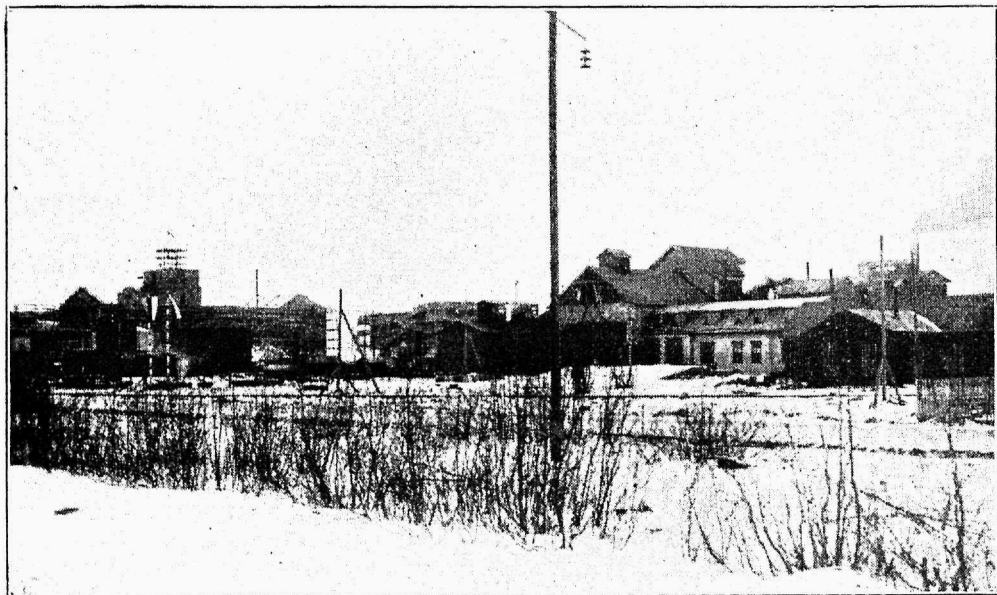
Saksa andmeil leidis *Merkel* rätsepatöötubadest 26,5—3,4 kubikmeetri õhku. Eesti linnades ei võimalda madal töötasu ja tööpuudus riietustöölis-

kui kingseppadel, kelle keskmine eluiga 36,1 aastat.

Samail andmeil on veel lühemaid keskmisi eluigasid: juuksureil — 24 a. ja graveerijail — 25,3 aastat.

Rätsepa- ja õmblustöö on istumistöö. Tuleb töötada paigal ja masinataga, mis pika aja vältel mõjub tervisevastaselt. Ka sisaldavad riided mürke (tinavalget, arseni jne.).

Prof. *Lehmann* märgib rätsepatöölise ja õmblejate *kutsehaigustest*: veravaesust, seedimisrikkeid, tiisikust,

Põlevkivikaevandus „Kiviõli“.

tel tervishoiunõuetele vastavate korterite pidamist.

Kuna kodutöö suhtes puuduvad ka laste töökaitse normid, siis on just ka riietustöö alal võrdlemisi rohkesti allaealisi.

Tööpäeva pikkus sõltub töö hulgast.

Kui on tööd ja pealegi tähtajalist, siis tööpäev kodutöös ulatub — väsimuseni.

Sageli pole tööd.

Riietustöö on peale kodutöö ka hooaja töö, ka sellest on tingitud ajutine tööpuudus, pikk tööpäev ja tervishoiuvastased töötingimused.

Viini andmeil on eluiga rätseppadel keskmiselt 34,1 aastat, seega lühem

lühinagemist, selgrookõverdust, menstruaatsioonide korratust, ekseeme, sõrme põletikku (panaritium), pingutuskrampi (spasmus), hammaste kulumist niidihammustamise tagajärjel, siis veel silmatõblemist (nystagmus), mida leidis Dr. *Collis* Inglismaal 28%.

Kääridega töötamise tagajärjel on sageli suurel- ja nimetissõrmel muhud, samuti märgib *Laiet* ka suure sõrme väljavenitamist tahapoole ning *Veidenfeldt* — pahema käe põletamist pressrauga.

Prof. *Lehmann* ütleb, et kuna rätsepa- ja õmblustöö nõuab maitset, mitte aga füüsilist jõudu, siis valivad selle kutse paljud kehaliselt nõrgad inimesed.

Ja ka tänapäeval näeme rätsepatöölise keskel vigaste jäsemetega inimesi, kes paratamatult on pidanud sellele kutsealale siirduma, et omale eluüldapidamist teenida.

Prof. *Lehmann* ei pea seda, kui rätsepatöölise keskel leitakse unistajaid ja ka vaimliselt ebaterveid inimesi, mitte kutse, vaid nende inimeste kehaehituse süüks. Just nende kehaline konstitutsioon on põhjustanud sellise kutse valiku.

See prof. *Lehmanni* seletus ei ole tänapäeval enam täiel määral õige: Töö leidmine on nüüd juba nii raske, et noored siirduvad igale kutsealale, kus vähegi lootust eluüldapidamiseks teenistust leida.

Rätsepa- ja õmblustöö alale on siirdunud küllaldaselt vaimliselt ja kehaliselt terveid noori.

Tiisikust põhjustab ebaterve eluviis, kehvus, pikk tööpäev, uneta ööd, alatoitus, õhuta, walguseta ja päikeseta korterid. Need põhjused on kõrvaldatavad õige ja otstarbekohase sotsiaalpolitikaga ja tervishoiunõuete täitmisega.

Kübaratöölise olukord on sageli veel raskem kui rätsepa- ja õmblustöölistel.

Siin on töötasu veel väiksem, tööruumid viletsad.

Kübaratöö, iseäranis kaabude valmistamine, on mürgine (elavhõbe). *Zungfleisch* leidis Prantsuse kaabudes, mis 70—80 gr. rasked, 0,2—0,6 gr. elavhõbedat, mis vees peaaegu ei sulata. *Heim* leidis rohkesti mürgitusjuhu-

seid. Nahkade juures tarvitatakse arseenikut.

Kübarategijad kannatavad ka peenikese ja terava tolmu tagajärjel. Neil on sageli kurgu- ja hingamiselundite, aga ka silmade ja silmalauade katarrid, samuti ekseemid ja paised. Kübarategijad on tavaliselt kahvatud ja kurnatud ning kõhivad. Rohkesti on nende keskel tiisikushaigeid.

Rätsepatöölise ja õmblejate seisukorda on juba 100 aastat tagasi kujutanud kirjanikud ja luuletajad õige mustades ja kurbades värvides. Neist lauludest on püsinud tänapäevani Inglise „laul särgist“, milles kujutatakse särgi valmistaja rasket elu ja tervisevastast tööd.

See laul ilmus Inglismaal ajal, kus olid maksmas „leivaseadused“, mille järgi kodumaa põllutöösaduste hinna tõstmiseks ei tohtinud välismaalt odavat rukist sisse tuua. Samasisulised ja sama otstarbega seadused on Eestiski praegu, sada aastat hiljem, maksmas vilja — rukki, nisu ja odra kohta.

Riietustöölise vaimline, majandusline, sotsiaalne ja tervishoidline olukord paraneb siis, kui töötava rahva üldine elutasem tõuseb.

Kodutöölise kohta on kohandatav niihästi töökaitse, kui ka sotsiaalkindlustus, nagu näitab nii mõnegi maa eeskujulik praktika.

Töölise elutaseme tõus oleneb suurel määral ka nende eneste arusaamisest, ilmavaatest ja ühistundest. Kutseühingud ja töölisliikumine on siin suurteks tegureiks.

Kutsetegevus ja elupikkus.

Oskar Pärn.

Elukutse ja ameti mõjutisi surevusele on teaduslikult uuritud ammugi. Üks vanemaid selle küsimuse uurijaid on *Grant*, kes kirjutas metallitöölise kohta: „Harva näeme neid elavat vanadeks, neid metallitöölisi, harva näeme neid saavutamas aastaarvusi, mida Taavet inimesele on ennustanud.“

Uuemaegne majanduslik areng on toonud kaasa erilisi sotsiaalseid hädasid, mis ilmselt hädaohtlikult ja kahjutegevvalt avaldavad mõju nüüdisaegse kultuurinimese elupikkusele. Neist paheist on halvemaid, kui mitte kõige kahjulikum, kaugele arenenud differentseerumisprotsess tööalal; kui tööpäev on veninud

pikaks rikastelegi, et rahuldada võimalikult täielikult ja mitmekülgset kultuurelu tarbeid, siis kehvadele juba leivavõitluses, ainult algeilisema elatise hankimiseks on tööpäev üleliia ja tapvalt pikk — siis sel puhul veel töö ühekülgsus differentseerumise ja spetsialiseerumise tagajärjel kõikides ühiskonnakihtides muutub nii vaimule kui kehvale ikka saatuslikumaks. *Schnapper-Arndt* kirjutab sellest tabavalt:

„Mitte üksi kehvad pole ametivalikul seatud saatusliku valiku ette. Samad ohud, millised neid ähvardavad, võivad ka rikastele kutsetegevusele asudes olla ähvardavad. Väga

palju sõltub juba töötingimustest, liikumisest ja puhkusest. Võtame näiteks metsniku ja posteljoni üheltpoolt ja teisalt mõne professori või rätsepa — siin on määrav õhkkond, kus inimene töötab: peab ta viibima kinnises ruumis kaua, või saab küllaldaselt liikuda ja tegutseda vabas, värskes ja puhtas õhus. Palju sõltub ka ruumipalavusest, öörahust või valvelolust öösiti, tolmust või tolmuküllasest õhust, suuremast või vähemast õnnetusriskist (meremees ehk kaevandustööline). Kuigi rikas ka ametis teatud ohtude vastu võib end paremini kaitsta ja kindlustada, siiski ka siin kutsetegevuse või ametala mõju tungib esile.

Kutsetegevuse mõju surevusele on juba varematal aegadel uuritud, eriti vabade kutsete alal. Ja on vana, kaua tagasi selginenud tõde see, — mis ikka veel peab paika, et eluea kõrgematel trepiastmetel seisavad pastoriid. Mitmete uurimuste järgi on õpetajategi amet eluea pikkuse seisukohast vaadates ligidalt samavõrra esirindel, kui pastorite omagi. Väga taha jäävad aga need inimesed, kes on seatud hoolitsemata ja valvama teiste inimeste elu ja tervist — s. o. arstikond. Kahe saksa uurija andmete järele oli 26-aastaselt inimesel keskmiselt veel elada olev aastate arv:

pastoritel	40,3	aastat
gümnaasiumiõpetajail	39,5	„
arstidel	35,6	„

50 aastate kohta kogutud andmed aga näitasid, et keskmine aastate määr veel elamiseks samadel kutsealadel oli alljärgnev:

pastoritel	20,6	aastat
gümnaasiumiõpetajail	20,7	„
arstidel	18,5	„

Kutsetegevuse erilistest ohtlikkusest oli veel enne, kui oli tarvitada mingeid asjalikke statistilisi andmeid küsimuse kohta, arstide hulga üldiselt tuntud ja iseloomustav järgmine fraas: „Teisi valvates ja hoides hangime elatise, teisi aidates ja ravides ise suureme.“ Nii on arsti tegevus vaid üks näide, üks tõendus inimsaatuses traagikast: arst, rohkem kui keegi muu teab ja tunneb tervise säilitamise tingimusi, kuid tema kutsetegevuses sisalduv sundus takistab teda veel enam, kui teisi elamast tervislikult ja pika-aja reeglite kohaselt; ebakorrapärasus eluviisides, rahutus ja valvelolu on arstiameti alalisi kaasnähteid.

Kutsetegevuse mõjust surevusele kehalist tööd tegijate keskel on vanemates kultuurmaades juba aastakümnete kestvusel toimetatud arvukasti ja hoolsasti vastavaid uurimusi.

Ühe suuremapiirilise Inglismaal toimetatud uurimuse järele, mis haaras ligi sadakonda erilist kutset, oli surevus eriti suur järgmistes kutsetes (normaalne surevus on arvestatud 100 punktiga):

Restoraaniteenijail tööstuspiirkondades	203
Londoni öölokaalide teenijail	197
Sadamatöölistel	183
Pliiatsitina tööstuses	178
Lokaalide teenijail tööstuspiirkondades	158
Kivisöökaevandusis	153
Päevatöölistel tööstuspiirkondades	151
Kõrtsiteenijail põllunduspiirkondades	145
Öllemüüjatel	143
Päevatöölistel Londonis	141
Vasetööstuse töölistel	138
Meremeestel	135

Teenimine joogipaikades, liikumine ja tegevus alkoholiaurus, nagu näib arvustikust, on kõige hädaohtlikum inimese elule. Kuid näitab, et on mõned muudki kutsealad, kus surevus on suurem, kui näiteks meremehel, millist kutset eriti ohtlikuks on peetud. Nii võib pliiaatsitina mürk kustutada töölise eluküünla nobedamini, kui maailmamerede rajuliidmad ja külmetamisohud merimeestel.

Madalam oli surevus järgmistes kutsetes:

Aednikud	55
Põllumehed	56
Põllutöölised	63
Sisemaa kaupmehed	66
Töölised põllunduspiirkondades	67
Sokitööstustöölised	70
Pitsitööstustöölised	71
Laevaehitajad	71
Laualõikustöölised	77
Rauakaevandustöölised	77
Ehitustöölised	78
Vedurijuhid	81

Arvustiku järele on madalam surevus, siis pikem eluiga inimestel, kes tegutsuvad põllunduses. Mida ligemal on inimene suurele loodusele, seda loomulikumad ja looduslikumad on tema eluviisid ja seda pikem tema eluajak, seda hõlpsam saavutada kõrgemat vanadusmäära.

XVIII rahvusvaheline töökonverents.

Aug. Gustavson.

4.—23. juunini istus Genfis XVIII rahvusvaheline töökonverents. Nimetatud konverentsi töökava oli väga laiaulatuslik, sisaldas järgmisi küsimusi: 1) tööaja lühendamine (40-tunniline tööpäev); 2) tööpuuduse kindlustamine ning töötute abistamine; 3) puhkuse korraldamine automaatlistes tahvelklaasi tööstustes; 4) pensionõiguste säilitamine ühest riigist teise emigreerimisel; 5) kutsehauaste kindlustamise konventsiooni osaline revideerimine; 6) naistöö kasutamine allmaa kaevandustes; 7) naiste öötöö konventsiooni osaline revideerimine.

Peale selle veel direktori aruanne, mõned resolutsioonid ja uue administratiiv-nõukogu valimine.

Tööaja lühendamise küsimus oli juba kolmandat korda rahvusvahelisel töökonverentsil arutusel. Esmakordselt käsitati seda küsimust 1933. a. jaanuarikuul erikonverentsil, teistkordselt läinud aasta XVII järjekordsel töökonverentsil ning kolmandat korda käesoleval aastal. Käesoleval aastal oli küsimus vormiliselt teisel lugemisel ning oleks pidanud seega lõplikult otsustatama.

Juba konverentsi algul oli teada, et töö-

andjate rühm ning inglise valitsus on tööbüroo poolt väljatöötatud konventsiooni kava vastu. Arvestades inglise valitsuse mõjuga, suhtuti algul juba kahtlevalt konventsiooni läbimineku võimalustesse. Asjaolude arenemise hilisem käik näitas, et see kahtlus oli põhjendatud.

Enne küsimase komisjoni andmist arutati seda paar päeva pleenumis, kus tööandjad ja inglise valitsuse esindajad nõudsid selle päevakorralt ärajätmist. Küsimust olevat veel liig vähe kaalutud ning see nõudvat veel uurimist.

71 häälega 22 vastu otsustati küsimus siiski komisjoni anda. Nüüd aga *keeldusid tööandjad komisjonist osavõtmast*, mispärast komisjon moodustati vaid valitsuste ning tööliste esindajaist. Kuna tööandjate esindajad (peale itaalia tööandja, kes oma valitsuse mõjutusel komisjoni valida lasi) komisjonist puudusid, siis arenes töö komisjonis kiiresti ning konventsiooni kavale anti õige radikaalne ilme. Pleenumis ei läinud aga asi enam libedasti. Siin jäid küsimuse lõpphääletusel valitsuse esindajad enamuses erapooletuks ning

erapooletuid konverentsi kodukorra atusel üldse ei arvestata.

Lõpp-hääletamisel sai § 1 poolt 44 ning vastu 8 häält, kokku 52 häält. Kuna kvoorum oli aga 70 — siis ei saavutanud see § kvoorumit ning edasi arutada konventsiooni oli asjatu. Poolt hääletasid, peale tollisesindajate (väljaarvatud 2 — kes olid samal ajal istuvas tööpuuduse komisjonis): Hiina, Taani, Iiri, Norra, Poola, Rootsi ja Itaalia valitsused ning Itaalia tööandjad, vastu — Belgia, Inglise, Luxemburgi ja Hollandi valitsused, kuna tööandjad ja teised valitsused jäid erapooletuks ning lõhkusid sellega kvoorumi.

Tekkis küsimus — mis saab nüüd edasi. Olukorra päästmiseks valitsuse rühma enamus esitas resolutsiooni, et tööbüroo küsimust veel uuriks ning asetaks selle järgmisele konverentsile uuesti päevakorrale. Vähemuse poolt esitati teine resolutsioon, mis nägi ette küsimuse uurimist ning asetamist *mõne tulevase konverentsi päevakorrale*.

Esimene resolutsioon saavutas konverentsi enamuse. S. t. tööaja lühendamise küsimus tuleb tuleval aastal uuesti arutamisele.

(Pooleli.)

Leedu haigekassade korraldus.

Viimasel Eesti-Läti-Leedu töökaitse ametnikkude nõupidamisel Riias toodi ka ülevaateid nende riikide töökaitse ja sotsiaalkindlustuse seisukorrast. Leedu kohta märgiti järgmist:

Enne kõike Leedu on põllumajandusline riik, kus pärast 1920. a. läbiviidud reformi teotsevad vaid keskmised ja väiksed põllumajanduslikud üksused. Tööstusettevõtted linnades on väiksed ja need ei tööta ekspordi jaoks, vaid oma siseturu ostjaskonna tarviduste rahuldamiseks. Leedu tööinspeksioon asub siseministeeriumi juures kui iseseisev osakond, kelle eesotsas seisab direktor, abidirektor, referent, erireferent kindlustuse alal ja sotsiaalhoolekande inspektor. Sealsamas asub ka sotsiaalkindlustuse peavalitsus. Maakondade valitsuste juures asuvad 11 tööinspektorit, kes alluvad vahetult siseministeeriumi tööinspeksiooni osakonnale. Sotsiaalseadustest Leedus võib kõnelda järgmist:

Tööstuse kohta on maksev end. Vene tööstusl. töö seadus. Muudetud on vaid 2 nädala etteütlemise aeg vallandamisel ning selle asemel makstakse töölistele kompensatsiooni vastavalt tööaja pikkusele. Kui tööline on töötanud ettevõttes kuni 3 kuud, saab ta vallandamisel 1 nädala palga; kui tööleping kestnud 3—6 kuud — 2 nädala eest; aja eest 6—9 kuuni — 3 nädala palga; ning 9—12-kuulise tööaja puhul — 4 nädala palga. Kui leping murtakse teisel aastal, on kompensatsioon 6 nädala eest; kolmandal aastal — 8 nädala eest; neljandal aastal — 10 nädala eest ning 5 ja üle selle aja järele on kompensatsioon 12 nädala palk. Nende määruste varal Leedu valitsus loodab vähendada töötute arvu, sest ettevõtjad ei taha kompensatsiooni pärast vallandada töölisi ning vähendavad vajaduse kor-

ral meelsamini tööaega nädalas või tundide arvu päevas.

1925. a. anti tööliste kindlustuse seadus haiguste vastu ning asutati selle elluviimiseks sotsiaalkindlustuse peavalitsus. 1928. a. asutati haigekassad raioonides, kuhu töölisi rohkem oli koondatud. 1931. a. laiendati haigete kindlustus tervele riigile, ning käesoleval ajal töötavad 10 haigekassat, milles kindlustatud 40.000 töölist ja umbes 35.000 perekonnaliiget. Kassade aastane sissetulek tõuseb umbes 4½ milj. liidini (umbes 2½ milj. krooni). Peale selle on raudteelastel, riigipanga ametnikel ja Kristl. Heateg. Seltsi majateenijatel oma haigekassad. Klaipeda ringkonnas toimub haigete kindlustamine Saksamaa eeskujul.

1925. a. antud seadus tekitas elluviimisel palju arusaamatusi, ning valitsus andis käesoleval aastal uue seaduse, mis on lühidalt kokkuvõetult järgmine:

Haigekassasid asutab ja reguleerib nende tegevust sotsiaalkindlustuse peavalitsus, mille koosseisu kuuluvad 2 siseministeeriumi esitajat, üks nendest peavalitsuse eesistuja ning 2 esitajat tööandjatelt ja 2 haigekassade esitajat siseministri valikul. Peavalitsuse juhatus töötab välja ja annab siseministrile kinnitamiseks ühtlase kodukorra kõikidele haigekassadele; kinnitab ja muudab sissetulekuid ja väljaminekuid, eelarvesumme, vallandab haigekassa valitsuse liikmeid, otsustab kassade liikmete ja tööandjate kaebusi valitsuse tegevuse peale, trahvib rahaliselt tööandjaid haigekassade seaduste rikkumiste eest ja kontrollib kõiki haigekassade töid. Kui haigekassa juhatus ehk nõukogu ei ole võimeline teostama haigekassa ülesandeid, ehk kui kassa ei täida kodukorda või seaduses ettenähtud ko-

hustusi, on siseministril õigus tagandada niisugust juhatust või nõukogu ja määrata nende asemele erilisi kassa juhatajaid.

Haiguste vastu kindlustamine on sunduslik kõigile töötajale riiklikes, omavalitsuste- ja eraettevõtetes, kui ka eraisikute juures, väljaarvatud põllutöölised, valitsuse ja omavalitsuse koosseisude ametnikud, töölised juhusliste ja ajutiste tööde juures, mille kestvus ei ületa 1 kuud, isikud, kes teenivad üle 1000 liidi (500 kr.) kuus, kui ka need, kes töötavad ettevõtetes, milledes seadus või põhikiri määrab kindlaks mitte halvemaid tingimusi haiguse puhul, kui see on seadusega kindlaks määratud haigekassades. Kindlustada võib isikuid alla 50 a., kes ei ole töövõimetus ja ei kannata krooniliste ja mitteametustavate haiguste all. Kassa varandus koostub tööandjate ja kassaliikmete sissemaksudest. Iga liige kuulub, vastavalt oma maksimaalsele sissetulekule, ühte kuuest liigist.

Riik maksab juurde kassaliikmete toetuse umbes ½%.

Toetuse kestvus on oleneb haigekassast osavõtu ajast:

Osavõtu aeg	Toetuse kestvus nädalates	Erijuhustel nädalates
alla 1 kuu	1	2
mitte vähem 1 kuud	4	8
„ „ 3 „	8	13
„ „ 6 „	26	—

Perekonnaliikmed saavad samasuguse arstiabi, kui kassaliikmed, kuid nad maksavad juurde iga retsepti pealt 1 liti ja arstimise kestvuse määrab kindlaks kassa nõukogu.

Töövõimetusle liikmele, kui ta ei ole mahutatud haiglasse, makstakse toetust 50—100% palga suuruselt, võttes arvesse perekonnaliikmete arvu. Toetust makstakse 4 päevast, kuid kui haigus on kestnud üle 7 päeva, siis esimesest päevast. Kui liige on mahutatud haiglasse, tema perekond saab poole sellest toetusest, millise ta saaks, kui arstitaks kodus. Toetus sünnitamise puhul on võrdne haiguse ju-

hule, ning toetust antakse 2 nädalat enne sünnitamist ja 6 nädalat pärast sünnitamist. Peale selle saavad sünnitajad ühekordselt toetust 50 litti ja 13 nädala jooksul 80% esimese kategooria toetusest.

Kassat juhivad nõukogu, juhatus, revisjoni- ja lepitamiskomisjon. Kassa nõukokku valivad liikmed 10 ja tööandja 10 esindajat 4 a. peale. Nõukogu koosselest võib osa võtta juhatuse esitaja nõuandja häälega. Nõukogu valib juhatuse 2 esit. töövõtjalt ja 2 tööandjalt, kuna viienda liikme määrab siseminister. Iga aasta kuulub pool juhatuse liikmeid ümbervalimisele. Juhatus väljaminekud ei tohi tõusta üle 12% bruttosissetulekust. Kassa rvideerimist võib ette võtta riigikontrolör ja tööinspektor.

Tööliste kindlustamine õnnetujuhuste vastu toimub ikka veel 1903. a. vastuvõetud end. Vene seaduse põhjal. Kuid käesoleval aastal kavatsetakse anda uus seadus, millele alluvad: 1) tööstus, ametkonnad ja transpordi ettevõtted, 2) raudteed, 3) laevandus ja parvetamine, 4) elektrotehnilised ettevõtted, 5) ehitustööd ja 6) kalandus. Seks otstarbeks asutatakse eriline ühing, kelle liikmeteks oleksid kõik nimetatud ettevõtete omanikud, kes alluvad uuele seadusele. Uue ühingu kodukorra töötab välja sotsiaalkindlustuse peavalitsus. Ettenähtud on, et arstiabi esimesel viiel aastal annavad haigekassad, kuid hiljem ühing. Toetust makstaks % palga suuruses, kuid mitte üle 26 nädala.

Võitluseks tööpuuduse vastu on asutatud erifond avalikkudeks töödeks, kuhu aasta jooksul koguks 2½ miljonit litti (1¼ milj. kr.), ning millest võtavad osa järgmised: 1) tööandjad, kes kindlustavad töölisi haigekassades, 2) ettevõtjad 1% palkade suuruselt, kui viimane pole vähem, kui 5000 litti, 3) riik tööandjatega võrdselt, 4) maakondade ja linnade omavalitsused sama summadega, mida maksavad tööandjad. Selle seaduse elluviimine lab siseministeeriumi juures asuva avalikkude tööde peavalitsusel.

Ameerika Ühendriikide võitlus tööpuuduse vastu.

Põhja-Ameerika Ühendriigid ei tunne ei tööliste ametlikku registreerimist, ega ka tööliste kindlustamist töötaolu vastu. Kuid 15 miljonit töötut, — nii palju pidi neid olema ametiühingute andmete järele Roosevelti katsete algul, — 15 milj. on siiski arv, mis paneb mõtlema. See kohutav loova jõu hulk seisib kasutamata ja kahandas väärtusi, selleasemel, et neid produtseerida, suurendada. Majanduslise surutise tagasitõrjumine on vaid võimalik, kui likvideeritakse töötute sõjavägi ja rakendatakse ta majanduslikeks ülesehitamiseks. See mõte on Roosevelti Rahvuslike Tööstuse Tervendamise Aktis — National Industrial Recovery Act, ehk lühendatult Nira. Nira kindlustab ettevõtete seisukorra ja suurendab tööleidmise võimalusi. Nira näeb ette tööliste arvu tõstmist ettevõtetes, sundides tööaja kest-

vust lühendama 15—25%, kusjuures tööaeg ei tohi tõusta üle 40 tunni nädalas.

Sellel korraldusel on tõesti omad tulemused, sest Fed. Reserve Board'i andmete järgi on töötamise indeks tõusnud 1,5 punkti võrra, küümnides läinud aasta oktoobrik 74-le (1923—1925. a. 100). Samuti tõstis palkade indeksi palkade kõrgendamise määrus, teostades minimaalse palganormi maksmapanemise (väiksem palk on 12 doll. nädalas). Kuid majandusliselt ei annud need korraldused siiski oodatud tulemusi — töösturid tõstsid keelule vaatamata saaduste hindu ning kalkuleerisid palgalisad hindadesse. Suurema tähtsuse omab muidugi töömuretsemise kava, sest see muretseb ostujõulise ostjaskonna eest siseturul.

Nira 2 osas, n. n. Public Works and Construction's Projects, tulevad esile tõsta 3 töö-

muretsemise viisi: 1) suure, pikema kestvusega projekti elluviimine avalikkude tööde valitsuse poolt (Public Works Administration ehk lühendatult Puma); 2) viivitamata umbes 4 miljoni töötule rakendamine tsiviiltööde valitsuse poolt (Civil Works Administration ehk lüh. Civa) ja 3) Ühendriik: territooriumi met-sastamine Civilian Conservation Corps'i poolt (lühend. CCC.).

CCC korraldusse on saadetud umbes 300.000 töötut, kes, varem koostatud kava järele, teostavad süstemaatilist metsakorrashoiu töid: metsade planeerimine, teedeehitus, metsakaitse tulekahjude vastu jne. Kuni oktoobrini CCC oli teinud 12.670 miili teid, tuhanded kaitsetamme tule levinemise vastu ja metsastanud umbes 25.000 aakrit metsa (1 aaker = 0,405 hekt.), ülesseadnud mitu tuhat kilomeetrit kaugekõne liini, ehitanud vähemaid sildu metsateedel jne. CCC tööde kestvus on ettenähtud 2 aasta peale. Ka Puva tööde kestvus on mõeldud 2 aasta peale. Et muretseda viivitamata tööd töötule, Puva asutas omale allosakonna Civa. Detsembris oli Puva tööliste arv 750.000 isikut, kuna Civa mullatöödel töötasid umbes 4.000.000 tööl-ist. Puva korraldusse on antud 3,3 miljardit dollarit ja on ettenähtud tema tegevuse lai-
nemine. Civa peab andma aasta esimesel pool-
lel tööd umbes 5 miljoni inimesele.

Nira järele kuuluvad Puva tegevusse järg-
mised: a) maanteed, tänavate, väljade ja ma-
jade ehitamine; b) jõgede korraldamine, kaa-
nalite ja kraavitamise tööd, tammide, veskite
ja elektrijõujaamade püstitamine; c) odavate
elamute ja korterite ehitamine töölistele; d)
sõjalaevade ja tankide ehitus ja teiste kaitse-
vahendite ehitused rahvusvahelise seaduse pii-
rides; e) raudteede võrgu ja vagunite pargi
korrastamine, tunnelite, sildade ja allmaa
raudteede ehitamine; f) väljateede ehitamine.
Tööde andjatena on ettenähtud: osariigid,
omavalitsused, avalikud ja ka kontsessiooni
alusel eraettevõtted. Teostatud on juba möö-

dunud aastal 3 hiigla veejõujaama ehitused ja
hulk teisi töid 3,072 miljoni dollari väärtuses.
Suurematest töödets nimetada Roose-
velti poolt soovitatud kaanali ehitus Ontario
järve ja St. Laurentsi jõe vahel, milleks tuleks
sõlmida Kaanadaga leping. Töö läheks maks-
ma umbes ½ miljardit dollarit, ning oleks
ühenduses hiigla jõujaama püstitamisega.

Puva määrab tema kasutuses olevad sum-
mad kas toetusteks või annab neid laenuks.
Nii Tenessi jõujaama peale kulutatud 50.000
dollarit määrati kui laenuks antud, kuna tee-
deehitused jne. on enamuses toetussummaga
teostatud. Omas senises tegevuses on Puva
teostanud laenu põhimõtet. Toetused ja juu-
remaksud on tehtud ainult avalikkudele asu-
tustele ja ka ainult siis umbes 30% määras
töö ja materjali hinnast. Puva, andes laenu-
sid, püüab sinnapoole, et 1) finantseeritud
projekt oleks kooskõlas Puva üldise tegevuse
ja ühiskonna kasulikkusega — anda kava
teostamisel suuremale hulga töötule tööd
ning elustada tööstust; b) kava teostaja oleks
rahaliselt võimas lõpetama tööd ja kindlusta-
ma laenu; c) esitatud kava oleks tehnilisest
seisukohast kõlbulik.

Ühendriikide valitsus püüab Nira (Natio-
nal Industrial Recovery Act) abil elustada ja
tervendada kangestunud majanduslist elu.
Üheks vahendiks siin on elanikkude ostujõu
tõstmine, anda tööd töötule ja määrata kind-
laks minimaalne töötasu. Nira teostab sotsia-
alpoliitilist tõe, et tööline pole vaid valmis-
taja, kuid ka tarvitaja. Tarvitada suuremal
määral saadusi, tööline võib vaid siis, kui ta
palk vajaliselt kõrge. Hädaabitööde tasu peab
olema nii kõrge, et tööline võib viisakalt ära
elada. Mustatöölise palk on 50 doll. tsenti
(1 kr. 30 s.) tunnis, kvalifitseeritud töölisel
1 doll. 20 ts. (4 kr. 30 s.) tunnis, kusjuures
kuupalk ei tohi olla alla 50 dollari (180 kr.).
Tööaeg 130 tundi kuus ehk 30 tundi nädalas,
üle selle aja ei tohi töölisi sundida töötama.

Eesti Arstideseltside Liit ja haigekassad.

Kindlustustegelane.

Arstid ja nende organisatsioonid suhtuvad
sotsiaalkindlustusesse mitmeti.

On arste, kes kõik oma võimed ja jõu pü-
hendavad teadusele ja oma kutsele, et aidata
inimest võitluses olemasolu eest. On aga ka
arste, kes vaatavad oma kutsele vaid kui tulu-
allikale. On arste, kes suurt huvi tunnevad
sotsiaalküsimuste vastu, on aga ka neid, kes
selle vastu otse vaenulikud. On arste, kes
tunnustavad ka sotsiaalkindlustuse tarvilikkust
ning pooldavad haigekassaid, on aga ka neid,
kes kaotaksid säärased kindlustuskassad üle-öö.

Iseäranis vaenulikud on sotsiaalkindlustuse
vastu ning haiguskindlustuse vastu eriti just
need arstid, kellel vanameelne, tagurline ilma-
vaade, millel juba surnu lehk juures.

Sarnast surnu lehka hoovab ka Eesti Ars-
tideseltside Liidu märgukirjast, milles püsti-
tatud ebaõiglasi ja põhjendamatu nõudmisi

ei taha kuidagi pidada Eesti arstkonna oma-
deks.

See märgukiri, mis saadetud majandusmi-
nistrile ning tervishoiu- ja hoolekandevalitsu-
sele, on avaldatud „Eesti Arstis“ nr. 6 —
1934, lhk. 455—459. Ta on jaotatud 3-
sse ossa.

Märgukirja sissejuhatuses kõneldakse, et
haiguskindlustuse senisel teostamisel on ilm-
siks tulnud olulised puudused, mis nõudvat
arstkonna arvates vastavate seaduste revideeri-
misele võtmist. Misugused need „haigus-
kindlustuse senisel teostamisel ilmsikstulnud
mõningad olulised puudused“ on, seda jäetakse
targu ütlemata. Sest tegevuse aruanded ja
statistika tõendavad, et Eestis on haiguskind-
lustust üldiselt teostatud korralikult ja taga-
järjekalt, ka raskel kriisiajal, kus tööpalgad
madalad ja selle tagajärjel üheltpoolt haige-

kassade sissetulekud vähenenud, teiselt poolt aga rahva sotsiaalne olukord on raskemaks muutunud, mis enam abistamist põhjustab. Ei ole sääraseid erilisi puudusi ja vigasid haigekassades ette tulnud, mis põhjustaksid sarnast märgukirja, nagu seda Eesti Arstideseltside Liit on valmistanud.

E. Arstideseltside Liit seab esimeseks nõudmiseks:

„Haigekassade tegevuse juhtijaks ja koordineerijaks peab olema riiklik keskorgan, mille esindatud oleks ka arstkond.“

Selle põhjenduseks peetakse:

„Kesk-Euroopas omal ajal mõjule pääsenud süsteem, kus riigile haigekassade üle jäeti vaid järelevalve funktsioonid, s. o. kus riiklik võim võis astuda vahele haigekassa tegevusele üksnes siis, kui haigekassa seisuks juba muutub kriitiliseks, on haigekassade sagedate pankrottidega ja kriisidega juba küllaliselt tõestanud stabiilse juhtimiskeskuse hädavajalikkust, et hoida ära kriise, millele all kannataksid abitarvitajad.“

Märgukirja esitajail ei ole näiteid tuua „haigekassade sagedaist pankrottidest ja kriisidest“. Kuigi haigekassade teotsemise võimalusi on piiratud seaduste neile ebasoodsalt tõlgitsemisega, nagu näiteks osa õnnetuskindlustuse ühingute ülesannete ja kulude haigekassade peale veeretamine, kuigi ka muidu on haigekassade väljaminekud tõusnud, nii näiteks arstirohtude hinna tõstmisega, süski ei ole mingeid pankrotte ega kriise olnud, kõnelemata sagedaist.

Kui siin nüüd ka arstide liit esineb nõudmisega, et haigekassade omavalitsus kaotataks, siis tuleb kirjutada seda sama ilmavaate ja poliitilise voolu arvele, mis praegu tegutseb rahva vabaduse ja inimese õiguste piiramise sihis. Kuid see haiglane liikumine põhjustabki pankrotte ja kriise, ega suuda luua midagi püsivat, küll aga tuua segadust ja kannatusi rahvale. See rahvavaenuline liikumine kaob, jättes järele vaid halbu mälestusi ja purustatud väärtusi, mille uuestiloomisele peavad asuma juba positiivsed jõud.

Arstide liit nõuab:

„Haigekassade juhatused peavad moodustuma töövõtjate, tööandjate, arstkonna, riigi ja omavalitsuste esindajaks“.

Praegu on haigekassades kassaosaliste omavalitsus ja see on ka kõige õiglasem ja otstarbekohasem valitsemisviis. Põhjalik eksimatus on, kui igalpool tahetakse bürokraatiseerida, kujutades ametnikku kui mingit jumalust, kes kõik näeb, teab, tunneb ja teeb, mis rahva healole ja tulevikule kasulik. Ka ametnik on inimene ja pealegi eksiv inimene, nagu iga surelik, arstid ühes arvatud. Küll jõutakse peagi uuesti lähtekohani, kus hakatakse just rahva omaalgatus, omaabi ja enesekorraldust, rahva omavalitsust, ta vabadust ja õigusi enam hindama. See sünnib muidugi siis, kui bürokraatiseerijad on omaga ummikusse jooksnud. Seda ummikusse jooksmist, kahjuks, peab rahvas kinni maksma, mitte aga need, kes demokraatavaenust joovastunult seda liikumist idealiseerivad ja oma negatiivseid vaateid püüavad tegelikku ellu rakendada.

On põhjendamatu riigiametnikkude, veel vähem kogukonna omavalitsuste esindajate osavõtt töölise haiguskindlustuse kassa juhtimisest. Kui meie arstide liidu mõõdupuuga ja seisukohaga arvestada tahame, siis tuleks ka arstide liitu ja kõigisse teistesse eraorganisatsioonidesse määrata riigi ja omavalitsuste komisсарid, mida aga kuidagi ei saa normaalseks nähteks pidada. Riigivalitsuse ja omavalitsuste komisсарide määramine säärastrasse organisatsioonidesse, nagu seda on töölise haiguskindlustuskassa, on erakorraline ja ajutine nähe, mis tingitud erakorralistest põhjustest. Neid põhjusti praegu ei ole. Kui seda Lätis on tehtud, siis peatagu meeles, et seal on praegu ühe erakonna diktatuur võimuharaja Ulmanisega eesotsas. See on aga ajutine nähe, nagu teisteski diktatuurirüües.

Muide, arstide osavõttu haigekassa juhtimisest võib pooldada, kuid neid tuleb sinna valida.

Aluseta on ka arstide liidu seletus: „Saadud kogemused tohiks näidanud olla juba küllalt selgelt, et kui haigekassade volikogud ja juhatused moodustuvad ainuüksi töövõtjate esindajatest, siis haigekassade juhtimine ei suuda täita tema peale pandud ülesandeid vajalikus suunas.“

Just ümberpöörduvalt: Saadud kogemused tõendavad, et töövõtjate omavalitsused haigekassades oma ülesandeid suudavad täita.

Kulu siin õieti naaskel on peidetud, näeme märgukirja järgmisest lausest:

„Nii kasutatakse haigekassa summasil ettevõteteiks, mis osutuvad vaid jõudude kilitustamiseks vastavatel aladel (apteekide, ravi-asutuste jne. asutamine), ilma et selleks oleks vajadust, muutes haigekassad ärilisteks ettevõteteiks.“

Sellega tunnustab arstide liit oma märgukirjas apteegeid ja raviasutised ärilisteks ettevõteteiks. Arusaadav ka siis ta seisukoht haigekassa suhtes. Aga ega seegi seisukoht pole üldiselt tunnustamist leidnud, ka mitte arstide keskel. On veel siiski küllalt neid, kes ei vaata raviasutustele kui ärilistele ettevõtetele. Apteek ja raviasutus ei saa olla haigekassale äriliseks ettevõtteks, sest ta asutab neid selleks, et oma ülesandeid ravi- ja rahvatervishoiu alal paremini ja tagajärjekalt täita. Kui haigekassal oma apteegist rohud ja oma haiglas ravimine odavam tuleb kui ärimehe apteegis ja ärimehe haiglas, siis on sellel alal arstiabikapitali väljaminekuid vähem ja ülejäänud osa ravikapitalist võib kasutada ravi otstarbekohasemaks ja paremale järjele tõstmiseks, see on — rahva tervishoiu huvides. Muuks otstarbeks ravikapitali kulutamine ei ole seadusega lubatud, ega tehta ka seda.

Kui aga haigekassa on sunnitud, oma apteegi ja oma haigla puudumisel, arstirohtude eest maksma ärimehele-apteegiomanikule suurt vahekasu ta rikastamiseks, ning ärimehele haiglaomanikule samuti, — siis sünnib see kõik rahva tervishoiu kulude arvel. Mõelgu selle üle järele ka märgukirja koostajad ja siis tunnustavad nad, vähemalt enesele, et nende seisukoht ja nende väited õiged ei ole, nende märgukirja seegi osa otse üllatavalt vastolus on nende sihtidega ja ülesan-

netega, milleks raviasutusi asutatakse ja milleks apteegid tarvilikud on.

Kui Vene tsaaririigi seaduseandjad haigekassadele ka raviasutuste ellukutsumiseks õiguse andsid, siis — tegid nad seda seisukohalt: *kui pannakse haigekassadele ülesanded, siis tuleb nende täitmiseks anda ka vahendid*. Neile, aga ka suurele osale Eestigi arstidele on, vähemalt tahame seda uskuda, raviasutised tervishoiuasutisteks, ega pole soovitatav nendega spekuloida ja äritseada.

Eesti haigekassade apteekide avamise õigust ongi juba piiratud. Rahvatervishoiu seisukohalt ei saa seda õigeks ega otstarbekohaseks pidada. Arimeeste huviseid ei saa nii esirinda nihutada. Kui seda tehtakse, siis tuleb see vaid kahjuks rahva tervishoiule.

Haigekassa juhatuste poliitilisest ilmast märgukirjas kõnelda — tundub väga otsitud ja naiivne olevat. Et juhatuse liikmed peaksid oma poliitilistest, kodaniku õigustest loobuma, sarnast nõudmist arstide liit ometi ei sõanda pikemaks ajaks püstitada, kuigi praegu igasugune poliitiline organisatsiooniline tegevus keelatud on, muidugi ajutiselt.

Kuigi nägime ka haiglates, mis kuuluvad riigile, omavalitsustele ja eraisikutele, et nende personalist — arstidest jne. õige silmatorkav osa oli vabastunud, ega siis sellepärast tule kellegil meeldegi hakata süüdistama nende asutiste juhatusi in corpore. Kui seda teeksime, oleksime ebaõiglased ja sihilikud, mille eest tuleb küll hoiduda igal inimesel, olgu ta siis arst või muu inimene.

Ja ka töösturid ning arstid, kellega tahtakse täiendada haigekassade juhatusi, kuuluvad poliitilistesse organisatsioonidesse. See pole midagi lubamatut ega kahjulikku, vaid iga inimese kodaniku kohustus.

Rahva tervishoiu huvides on haiguskindlustuse ulatuse laiendamine. Eestis on see ulatus veel õige piiratud, mis ennast terava puudusena annab tunda eeskätt majateenijate, põllutööliste ning kaubandusliste-äriliste ettevõtete töövõtjate juures. Ka rahvusvahelised töökonverentsid on haiguskindlustuse ja üldse sotsiaalkindlustuse ulatuse laiendamist tarvilikuks pidanud. Neil konverentsidel on vaid $\frac{1}{2}$ tööliste esindajaid, teised on töösturite ja riikide valitsuste esindajad.

Eesti arstide liit, ilma et ta seda püüaks põhjendada, nõuab mitte ainult haiguskindlustuse ulatuse piiramist, vaid läheb veel kaugemale — *haiguskindlustuse asetamist vaeste hoolekandega*.

Märgukirjas kirjutatakse sõnasõnalt:

„Lähtudes sotsiaalselt vaatekohalt, arstikond leiab, et nii sunduslik kui ka vabatahtlik haiguskindlustus peab haarama vaid need isikud, kel endal puudub võimalus kanda ravimiskulusid haiguse puhul.“

Edasi tuuakse mingi kuupalga ülemmäär, mis piiraks töövõtjate haiguskindlustuse alla kuuluvust.

Kui asuda arstide liidu seisukohale, siis — tuleb ka riigi- ja omavalitsuse teenijate pensioniseadus jätta maksma ainult nende kohta, kellel endal pole varandust ega sissetulekuid. Veel enam — sama piiramine tuleb teostada kõikjal. Sotsiaalkindlustuse kassad

oleksid üleliigsed, tuleks püüdnud vaid kokkonnavaeste hoolekandega.

Kui arstide liit arvab, et praegustes erakorralistes oludes võimalik on sotsiaalpoliitilisel alal sada aastat tagasi minna, siis eksib ta rängalt. Seda juba tema märgukiri ei suuda taotleda. Ärgu siis hellitagu endid säärase lootustega. Niikaugele siiski ei minna. Pigemini võtku arstide liit oma seisukohad reviderimisele ja püüdku neid kohandada tänapäeva sotsiaalpoliitilistele ülesannetele ja tõekspidamistele.

Arstide liit kolmandaks ei vaidle põllutööliste haigekassade alla arvamise vastu, kuid nõuab põlluasjanduse ja põllutööliste erilise olukorra arvesse võtmist. Missugune ta seisukoht siin on, jääb selgusetuks.

Märgukirja neljanda punkti nõudmiseks on:

... „*kindlustatu enda osavõtt ravimise ja arstirohtude kulude kandmisest*“ ... ja

... „*et tasu haigekassade eest hakataks maksma 4-dast haiguse päevast alates*“; ning

... „*nõuda ka kolmekuulist kassaliikmeks olemist enne kui kindlustatu omab õiguse saada abiraha haiguse korral*.“

Nii on ka arstide liit igakülgsest valvel ja nõudmas, et haigekassa liigete õigusi ka neil aladel piirataks.

Kaks viimast nõudmist on osalt juba praegugi haigekassades teostatud. TTS § 311 p. 1 järgi antakse toetust haiguse korral — neljandast haiguse päevast alates kuni terveks saamiseni, kuid mitte kauem kui kahekümnekuue nädala jooksul. § 312 järgi sünnituse puhul abiraha saada on õigus ainult neil haigekassa liikmetel, kes vähemalt sünnituspäevale eelneva kolme kuu jooksul selle või mõne teise haigekassa liikmeks on olnud.

Viieandaks nõudmiseks osutub:

... „*seadus ühtlasi peaks keelama haigekassadel ravilate, sanatooriumide ja apteekide asutamise neis kohtades, kus vastavad riiklikud või omavalitsuse asutised juba olemas*.“

Siin on väljutud mitte tervishoidulisest, vaid puhtärilise seisukohast. Ei küsita sellest, kas riigi ja omavalitsuste raviasutused suudavad ka rahuldada tarvidusi, kas nad pole väikesed ja puudulikud, muidkui haigekassale keelatakse oma ravilate asutamine. Kui haigekassadele kui omavalitsustele, kellel ülesandeks kassaosaliste ravimine, keelatakse ära oma ravilate, sanatooriumide ja apteekide avamine seal, kus riigil ja kogukonnal need asutised olemas, siis seda enam oleks see keeld põhjendatud eraisikute-ärimeeste suhtes. Nii ei tohiks siis, näiteks, Tallinnas olla ei ühtegi erahaiglat ega eraapteeki. Kuid seda ei nõua arstide liit ja kui ta seda ei tee, siis seegi pole õiglane. Õieti oleks tulnud tal nõudmine nii püstitada, et keelatakse haigekassadel ülalootetud tervishoiuasutiste asutamine ära neis kohtades, kus erahaiglad ja eraapteegid juba olemas, aga seda pole ju tarvis, sest need erahaiglad ja igasugused teised erasutised on juba seal, kus riigi- ja kogukonna omadki ja kui keeldu nii formuleerida, nagu teeb seda arstide liidu märgukiri, siis ongi juba taotletud see, et haigekassadel on kee-

latud oma tervishoiuasutiste ellukutumine — eraasutiste ja üksikute isikute huvides.

Loomulikult ja otstarbekohasem rahva tervishoiu seisukohalt on, kui haigekassadele antakse eesõigusi ja soodustusi oma raviasutiste ja apteekide avamisel ning eraisikutel piiratakse nende asutistega üritsemist.

Kuundaks nõutakse, „et haiguskindlustuse seadusandluses fikseeritakse vaba arstivalik.“

„Vaba arstivalik peab olema maksev kõikide arstide kohta, kellel praktiseerimise õigus.“

Arstide liit oleks järjekindel, kui ta selle nõudmise püstitaks ka vabrikute, riigiasutiste ja kogukonna omavalitsuste suhtes. Haigekassad ei ole suutnud oma piiratud sissetulekute tõttu teostada kõikjal täielikku vaba arstivalikut, aga igal haigekassal on võrdlemisi suur arstivalik, mõnes, näiteks Tartus, õige suur.

Tööstusettevõtetes, kelle käes arstiabi korraldus, piiratakse vaid ühe või paari arstiga. Ka raudteel, kelle ülemarst on märgukirjale alla kirjutanud ning Tallinna linnaomavalitsuses, kelle tervishoiu osakonna juhataja on teiseks allakirjutajaks, ei ole vabast arstivalikust juttugi, vaid nende arstide arv on väga piiratud, nii piiratud, et seda ühegi haigekassa arstiabi korraldusega ei saa võrrelda. Miks ei hakka siis need targad härrad kõigepealt oma juurest peale?! Vistist küll sellepärast, et — vaba arstivalik pole teostatav, kuigi raudteelased väga õnnelikud oleksid, kui neid ambulantsi ja „oma tohtri“ juurde ei saadetaks, vaid lubatakse pöörduda haiguse puhul mõne eriarsti või üldse arsti poole, kelle vastu usaldus on.

Vabat arstivalikut meie pooldame, peame seda paremaks, kuid see pole alati ja igal pool teostatav. Tuleb sellest aru saada ja oludega arvestada.

Kuigi arstide liit tahab vabat arstivalikut seadusesse võtta, siiski nõuab ta — seitsmendaks haigekassade korraldamist sääraselt, et neis vaba arstivaliku teostamine võimatuks osutub.

Vaba arstivalik on teostatav ikkagi just suuremates ja ühistes haigekassades, mitte aga ettevõtete haigekassades. Aga

„Arstikonnale ei ole vastuvõetav sarnane haigekassade territoriaalne liigitus, mille järele igas kindlustusringkonnas võib olla vaid üks haigekassa.“

Nemad nõuavad — haigekassade avamist ka üksikute ettevõtete juures, seda vildakalt põhjendades, nagu väiksemad haigekassad sundaksid paremini kohandada oma ühtlasema tarvitajaskonna nõudeile ja teostada kontrolli nende üle.

Tegelikult on aga terve rida väiksemaid haigekassasid likvideeritud just sellepärast, et nad ei olnud elujõulised. Praegu on vabrikuhaigekassad ainult suuremate ettevõtete juures, kus töölisi ja seega kassaosalisi enam kui osas ühishaigekassades. Ja kuna just liigete arvust ja nende sissetulekutest sõltub haigekassade elujõulikkus, siis on arusaadav kui nii mõnigi vabriku haigekassa paremini tegetseb kui osa ühishaigekassasid. Praeguse haiguskindlustuse ulatuse juures võivad need

vabrikuhaigekassad edasi töötada, võivad seda ka edasipidi, kuid kui haiguskindlustuse ulatust laiendatakse, on ka territoriaalhaigekassad paratamatud. Tuleb asutusi nii ellu kutsuda ja nii rajada, et neil elujõuliselt teotsemiseks ka pind ja võimalus ei puuduks.

Kaheksandaks nõudmiseks on:

„Arusaamatuste ja tülide lahendamiseks nii haigekassade ja arstide, kui ka kindlustatute ja arstide vahel tuleb luua erilised kohtud võrdse arvu esindajatega mõlemalt poolt.“

Praegu lahendatakse haiguskindlustuse küsimusi kinnitusametis ja kinnituskogus, mille koosseisus on valitsuse, omavalitsuste, töösturite ja haigekassade esindajad. Arstide ja muude palgaliste kaebusi arutatakse harilikus kohtu korras.

Võib olla, tuleb kinnitusameti ja kinnituskogude seadust nende võimupiiri laiendamise suunas edaspidi muuta, praegu aga selleks mingit tarvidust pole.

Küll tuleks aga ellu kutsuda erilised tööstuskohtud, kelle kompetentsi võiksid kuuluda töökaitse ja sotsiaalkindlustuse küsimused.

Erikohtuid arstidega pariteetlisel alusel luua — oleks küll ebaotstarbekohane. Kuidas seal arutada näiteks — honorari küsimust.

Pool kohtu liigetest on — arstide esindus. Haigekassade juhatustes on ka arstid — võib siis ka teine pool kujuneda arstide esinduseks. Mis pariteet see siis on?

Küll on aga tarvilik erikomisjon haigekassade ja arstide vahelise honorari ja muude küsimuste lahendamiseks. Kohtuasutuseks see ei tarvitse kujuneda.

Üldiselt paistab märgukirjast püüe piirata haiguskindlustust ning kärpida haigekassa osaliste õigusi.

Need vastolud, mis kahjuks seni olnud mõnede haigekassade ja arstide organisatsioonide vahel, ei õigusta sarnast märgukirja. Need vastuolud tulevad lahendada, kuid haiguskindlustus peab jääma.

Kui osal arstidest on eelarvamine, nagu kitsendaksid haigekassad nende tegevust ja sissetulekuid, siis on seegi põhjendamata. Haigekassad on võimaldanud ravi ka neile inimestele, kes muidu poleks enne arsti poole pööranud, kui viimane häda ja sellega ühtlasi ka surmatunnike käes on. Surmatunnistuste kirjutamine ei ole aga kunagi kuigi suureks tuluallikaks.

Arstide suhtumine haigekassadesse ja üldse sotsiaalkindlustusesse peaks muutuma positiivsemaks. Just sotsiaalkindlustus peaks leidma oma innukamaid pooldajaid arstide keskelt, kellel õilsaks eesmärgiks — terve inimene ja terve rahvas.

Muidugi ei taha meie jätta tunnustamata, et ka arstidel on õigus palgavõitluse pidamiseks ja oma isiklikkude huvide ja kasude kaitsmiseks.

Kuid ka seda tuleb teha õiglaselt ja põhjendatult. Ei tuleks nii kaugele minna, et hakataks üksikute éraisikute huvides piirama üldist sotsiaalkindlustust, millest huvitatud kümned tuhanded, ei ole ka õiglane kärpida haigekassaosaliste ravivõimalusi ning keelata väheste kapitalistide huvides haigekassadel

oma raviasutuste, haiglate, sanatooriumite ja apteekide avamist.

Ka arstide liit teeks paremini, kui ta küsimust püüaks selles suunas kaaluda ja oma jõudu kasutada, et — Eestiski haiguskindlustus laiendataks kõigi töövõtjate kohta, haigekassadele jättes nende omavalitsus, et antaks võimalusi neile tarvilikkude ülesannete teostamiseks.

Seda vähest, mis meil sotsiaalkindlustuse ja rahvatervishoiu alal olemas, on õige kerge hävitada. Tarvis luua vaid soodne meeleolu. Aga kellele see kasuks tuleb? Kas rahvale? Ei! Kas arstkonnale? Ei! Kas kultuurile ja tsivilisatsioonile? Ei! Kellele siis? Üldiselt ei kellegile, väljaarvatud vahest see väike kasu, mida üksikud erahaiglate ja apteekide omanikud ning surnumatjad saavad.

Paide ja Türi haigekassad ühinemas.

Omas märgukirjas püüab Eesti Arstide Liit valitsusasutustele muude omapärasuste kõrval ka tõendada, et väiksemad haigekassad suudavad paremini kohanduda oma ühtlasema tarvitajaskonna nõudeile ja teostada kontrolli nende üle. Muidugi ei püüagi arstide liit seda statistikaga ega näidetega põhjendada, vaid näib arvavat, et teda miisamagi usutakse. Tegelik elu aga kõneleb oma keelt. Viimaseks näiteks on Türi haigekassa seisukord. Nagu aruandest nähtub, on Türi ühisel haigekassal olnud 1933. aastal sissetulekuid kassaosaliste ja ettevõtete maksudest 7.578 kr. 76 s. Üldine sissetulek oli 8.918 kr. 27 s., sellele võeti lisaks tagavarakapitalist 536 kr. 94 s. *Valitsemise kulusid oli 3.284 kr. 98 senti.* Ei saa ütelda, kui kujutada ette haigekassa tööd ja ülesandeid, et see summa suur oleks, kuid protsentuaalselt on ta väga suur, mida suuremas haigekassas ette ei tule.

Suuremaks väljaminekuks oli perekonnaliigete toetus ja arstiabi, milleks on kulutatud 4.026 kr. 09 s., see on — 53% kindlustusmaksude kogusummast, kuigi TTS § 299 järgi selleks võib kulutada mitte rohkem kui üks kolmandik aasta jooksul sisse tulnud liikme- ja juurdemaksude üldsummast.

Tagavarakapitali oli 1. jaan. 1933. a. 1.431 kr. 99 s., kuid 31. dets. 1933. a. 570 kr. 14 s.

2. juulil 1933. a. peakoosolek kärgis perekonnaliigete toetust ja 22. aprillil 1934. a. tõstis tõstis liikmemaksu 2% pealt 3% peale.

Nagu kinnitusametis 10. juulil 1934. a. tööspektori poolt antud ülevaatest nähtub, ei aita neist abinõudest ja toetusnorme tuleb veel kärgpida.

Kinnitusamet otsustas, et Türi haigekassa juhatus peab hiljemalt 1. augustiks s. a. esitama peakoosolekule põhjaliku ülevaate haigekassa seisukorrast ja tuleb võtta peakoosolekul otsustamisele Paide ühishaigekassaga ühinemise küsimus.

Et pilti saada Paide ja Türi haigekassade suurusest, vaatleme statistilisi andmeid läinud aasta lõpust.

Türi ühishaigekassal oli augustikuus 1933. a. liikmeid vaid 312, neil perekonnaliikmeid 232. Sissetulekuid oli tegevuskapitali arvel 632 kr. 24 s. ja 316 kr. 12 s. Kulusid: kassaliikmetele toetuseks 176 kr. 19 s.; perekonnaliikmetele ambulatoorseks raviks 136 kr. 14 s. ja haiglas — 43 kr. 10 s. Kassaliikmetele raviks kulus 306 kr. 49 s.

Paide ühishaigekassas oli liikmeid aug. 1933. a. 416 ja perekonnaliikmeid 396. Tulu oli 1.108 kr. 02 s. Kulutati kassaliikmetele toetuseks 116 kr. 48 s. ja perekonnaliigete ambulatoorseks raviks 220 kr. 57 s. Kassaliikmetele raviks läks 603 kr. 63 s.

Türi ühishaigekassale toovad raskusi just ta vähesed sissetulekud: kassaosaliste arv on väike, töötasu madal, kuid abivajadus küllalt suur.

Türi ühishaigekassa on peamiselt Türi vabrik haigekassa. Kuna ümbruskonnas, ta tegevuspiirkonnas on kindlustuse alla kuuluvate käitiste arv väike, siis puudub temal ka tarvilik „tagamaa“ ja temale on jäänud kohaliku vabriku kassa iseloom.

12,9 kilom. eemal töötab teine — Paide ühine haigekassa.

Kuigi üksikud vähemad kassad, ka vabrikuhaigekassad, töötavad võrdlemisi korralikult ja kitsikuseta, siis on seal oma eritegurid ja olukorra iseäraldused. Üldiselt on aga väiksemad haigekassad oma tegevuses vähemstabiilsemad ja rasketele aegadele nõrgemad vastu panema, kui suuremad haigekassad, kus palju enam võimalusi on väljaminekuid vastavalt sissetulekutele reguleerida.

Paide ja Türi haigekassade ühinemine näib toimuvat. Kuhu ühise haigekassa büroo jääb, kas Paide või Türi, see oleneb mõlema haigekassade vahelisest kokkuleppest ja töökaitse inspeksioonist.

Huvitavat lugemismaterjali pakuvad „TÖÖ JA TERVISE“ aastakäigud. Saada broshüüritult ja köidetult.

Lähemat kuulutustest.

Sotsiaalkindlustus.

HAIGUSKINDLUSTUSE SEADUSE MUUTMIST

nõuab kaubandus-tööstuskoda, kes on majandus- ja teedeministrile esitanud vastava märgukirja.

Märgukirja sisu ei lähe palju lahku arstideseltside liidu omast. Peanõudmiseks on, et tööandjatel võimaldataks osa võtta haigekassa juhtimisest kassaosalistega pariteetlisel alusel ning tuleb asutada iseseisvad kassad ettevõtete juurde, kus 200 või rohkem alalist töölisi, üteldakse, et siis seatakse haiguskindlustus paremale järjele.

Tööstureil oli tsaari ajal õigus osa võtta haigekassade peakoosolekuist ja juhatustest. Et siis haigekassade tegevus paremal järjel oleks olnud, kui praegu omavalitsuse päevil, seda ajalugu ei tõenda. Küll aga takistas töösturite esitajate osavõtt volikogust ja juhatusest haigekassade normaalset tööd, sest poolte vahel olid kokkupõrked sagedased nähted.

Haigekassad on tõsisteks sotsiaalkindlustuse asutusteks kujunenud just praeguse seaduse alusel, kus haigekassa osalistele on jäetud nende loomulikud õigused haigekassa juhtimises.

Ka teine nõudmine, et lubataks asutada pisihaigekassasid, on täiesti põhjendamata. See on vaid reaktsioon haiguskindlustuse alal, kui hakatakse kassasid asutama ettevõtete juures, kus vaevalt mõnisada inimest. Töösturid saaksid küll säärased haigekassad oma mõjukonda, kuid need ei oleks elujõulised ja täidaksid oma ülesandeid ainult minimaalsel määral.

Kaubandus-tööstuskoda võiks parem märgukirja esitada selle kohta, et töölistele antaks esitus ka õnnetuste vastu kindlustamise ühinguks, kus valitsevad praegu ainult töösturid.

RIIGIMÕISADE TÖÖLISTELE JA NENDE PEREKONNALIIKMETELE ARSTIABI JA TÖÖVÕIMETUSE NING VANADUSE KORRAL TOETUSE ANDMISE MÄÄRUS

on avaldatud „R. T.“ nr. 55, 1934. a.

Määruste alla kuuluvad riigimõisate aasta- ja kuutöölised, kes saavad palka riigimõisade valitsuselt, ja nende perekonnaliikmed, kelleks loetakse naine ja lapsed, viimased kuni 15 aasta vanuseni, töövõimetus aga vanusele vaatamata.

Päeva- ja tükitöölised ei anta käesoleva määruse põhjal arstiabi ja toetust, arvatud välja riigimõisa töö juures tekkinud tööõnnetusjuhud.

Arstiabi ja sünnitusabi antakse riigi- ja omavalitsuse raviasutustes, kodus ja nende arstide juures, kellega sõlmitud vastav kokkulepe.

Raviasutistes arstimisel tasutakse haigele 50% III klassi normidest, ambulatoorsel ja kodusel arstimisel 50% lepinguarstile ettenähtud tasust. Arstirohtude ja sidumisabinõude hinnast tasutakse samuti 50%. Ainult nak-

kushaiguste ja rigimõisa töö juures tekkinud tööõnnetuse tagajärjel saadud haiguste ja vigastuste arstimise ning sünnitusabi andmise kulud ühes arstirohtude ja sidumisabinõudega tasutakse riigimõisa poolt täiel määral.

Arstiabi antakse tööliste haiguse korral, mis töötegemist ei takista, kuni töölepingu lõpetamiseni; haiguse korral, mis töötegemist takistab, kuni tervekssaamiseni, aga mitte üle 6 kuu, ehk töölepingu lõpetamiseni.

Nakkushaiguste puhul kestab arstimine seni, kuni arst haigust enam nakkavaks ei pea, kuid mitte kauem, kui tööline riigimõisa teenistuses on.

Nii langeb ka nakkushaiguste puhul osa ravikuludid tööliste enese kanda!

Töölise perekonnaliikmetele antakse arstiabi — ambulatoorset seni, kuni tööline, kelle ülalpidamisel perekonnaliige elab, on riigimõisa teenistuses; haigemajas ja kodus ravis mitte üle 3 kuu, ehk kuni töölepingu lõpetamiseni.

Haiguse korral, mis töötegemist takistab, ei maksta töölistele esimese haigusnädala jooksul palka, vaid ta saab osa palka edasi alates teisest haigusnädalast, kuid mitte üle 18 nädala, korduvatel juhtudel kuni 22 nädalat aastas. Esimese haiguskuu jooksul (3 nädalat) saab ta $\frac{1}{4}$ ja järgmiste kuude jooksul $\frac{1}{2}$ osa palgast, välja arvatud korter, küte ja palgamaa, mis antakse täiel määral. Nakkushaiguste ja tööõnnetuste puhul makstakse palka ka esimesel nädalal.

Naistöölised saavad palga edasi $\frac{3}{4}$ osa suuruses ühes töölt vabastamisega neli nädalat enne ja kuus nädalat pärast sünnitamist, kui nad enne vähemalt 3 kuud riigimõisa teenistuses olid.

Töövõimetus ja vanaduse korral toetus kes neile, kes juba toetust saavad ja edaspidi neile, kes Eesti vabariigi ajal vähemalt 15 aastat riigimõisas teeninud, on — tasuta korter (tuba söögivalmistamise võimalusega), küttekäsi kuni 3 ruutmeetrit puid või vastavas väärtuses hagu, $\frac{1}{30}$ hektaari aiamaad, 180 kg. rukist, 480 kg. kartuleid, 365 liitrit piima ja 12 krooni raha aastas.

Vanadeks loetakse need, kes üle 65 aasta vanad.

TÖÖBÖRSIDE JA RIIKLIKKUDE, KOGUKONDLIKKUDE NING ÜHISKONDLIKKUDE TÖÖDE KORRALDAMISE SEADUS

on avaldatud 3. juulil 1934. a. „R. T.“ nr. 56.

Tähtsamaks muudatuseks senises korras on: Töösaamise otstarbel registreeritakse tööbörssis töötuid, kes ei oma sissetulekuid varandusest ega muudest allikatest ning ei ole õigustatud saama ülalpidamist teistelt isikutelt ja kes elanud tööbörssi tegevuskonnas vähemalt 2 aastat.

Kui töötü mõjuva põhjuseta keeldub temale pakutud tööst või antud nõusolekule vaatamata ei ilmu temale määratud tööle või rikub töödistsipliini, kustutatakse ta töötute nimekirjast kuni kahe aastani.

Põllu- ja metsamajanduse tootmisvõime tõstmiseks on vabariigi valitsusel õigus määrata töökorralduse erifondi krediitide toetust või anda laenu põllupidajatele, kui need võtavad tööbörsides registreeritud töötuist juurde uusi palgalisi töötajate lisaks senistele.

Avalikkude tööde jaoks võib moodustada tööliste kaader töötuist, kellel tarvilik oskus ja vilumus ja kes terved on või ei ole kaotanud üle 35% töövõimest.

Avalikkude tööde tööliste palgast, kelle töö kestab aastas üle 8 kuu, võidakse teedeministri otsusel pidada kinni igas kuus $\frac{1}{6}$, mis maksakse tööliste välja tööde vaheajal.

Avalikkude tööde tööliste, kes saanud tööde vähemalt 8 kuud aasta kohta, on keelatud kuni 12 kuu möödumiseni töötuna registreerida tööbörsel.

Tööstöörtsi poolt pakutud töö mõjuva põhjusteta mitte vastu võtmise tõttu nimekirjast kustutatud isik, samuti avalikkudelt tõeldud ja tööliste kaadrist ning hädaabitöödelt väljaheidatud isik mõistetakse rahukohtuniku otsusega sunduslikkudele töödele ühest kuni kuue kuuni. Seda võib rahukohtunik teha isegi käskotsusega.

Sunduslikkude tööde teostamiseks asutatakse töölaagrid. Töösunduslastele makstakse töölaagris viibimise ajal töötasust välja peale toitlustamise, korteri ja riiete kulude mahaarvamist 25%, kuna ülejäänud osa makstakse välja töölaagrist lahkumisel. Perekonnaga

töösunduslastel võib töötasu kinni peetud osa vajaduse korral perekonnale välja anda. Tööpäev mitte üle 10 tunni.

Distiplinaar karistused töölaagris on: 1) meelelahutusest osavõtu keeld, 2) töönormi suurendamine kuni 25% normaal-töönormist, 3) töötasust mahaarvamise kuni 50% ning 4) kartserisse paigutamine kuni kolme päevani.

Töösunduslasti võidakse lubada nende abikaasa või ülenevate või alanevate sugulaste surma või raske haiguse korral lahkuda töölaagrist mitte kauemaks kui üheks päevaks töölaagri juhataja äranägemisel.

Sunduslikkudelt tõeldel omavoliline lahkumine on keelatud. Lahkuja toimetatakse sunniviisil tagasi ja tööaja alguseks loetakse uuesti tööle asumise aeg.

HAIGEKASSA APTEEKIDE LÄBIKÄIGUMAKS.

Äriettevõtetele võetava ajutise läbikäigumaksu määrus, mis avaldatud „Riigi Teatajas“ nr. 55, 29. juunil 1934. a. puudutab ka haigekassasid järgmiselt: § 3 järgi võetakse maksu ka 1934. aastal ärimaksu alla mittekuuluvatelt ettevõtetele, nende hulgas (p. 3) omavalitsuste ja haigekassade apteekidelt. § 7 p. 2 järgi ei kuulu maksustamisele müügid haigekassa apteekidest haigekassa liikmetele.

Apteegid on Tallinna Ühisel Haigekassal, Narva Üldhaigekassal ja Hiiu-Kärkla kalevivabriku haigekassal.

Haigekassade tegevusest.

Haiguskindlustus Eestis 1932. aastal.

Statistika kuukirjast selgub, et 1932. a. oli üle riigi haigekassades kindlustatud 37.373 töolist, neist mehi 24.303 ja naisi 13.070. Peale kassaosaliste võisid saada arstiabi veel nende 28.260 perekonnaliiget. Seega oli arstiabi saajate arv kokku 65.633.

Eelmise aastaga võrreldes on kassaosaliste arv vähenenud 12 kuu keskmiselt 752 kassaliikme ehk 2% võrra. Kriis ja kriisiga kaasas käiv tööliste arvu vähendamine annab end siingi tunda, olgugi et aasta jooksul haigekassa alla kuuluvate ettevõtete arv suurenes 325 võrra, tõustes kogusummas 3.319-le.

Haigekassade alt seisab väljaspool sunduslikku haigusekindlustust suur osa töölisi väiketöökodadest. Haiguskindlustus puudub

põllutöölistel üldse,

samuti ka meremeestel ja kaubanduses tegevail isikul.

Oma suurte ja tähtsate ülesannete korralikuks täitmiseks on haigekassad loonud laialdase rawiorganisatsiooni.

Nii on haigekassadel

445 arsti tervishoidlisel valvepostil.

Peale selle on kassadel lepingud üksikult 60 ämmaemandaga, 7 velskeri ja masserijaga, 38 haiglaga, 10 eriraviasutisega, 136 apteegiga, 4 sanatooriumiga, 1 kolonijaga, 5

laboratooriumiga, 3 optika-äriaga, ning 4 korseti- ja bandaashitöökojaga.

Haigekassade eneste asutistena teotsesid veel 22 ambulantsi, 3 apteeki, 1 suvekolonii, 3 hammaste ravimise kabinetti, 1 elektriraviasutis ja röntgenikabinetti.

Neis haigekassade asutistes oli palgalistena teenistuses 41 arsti veel 7 hambaarsti, 16 velskerit ja masseerijat, 29 rohuteadlast ja 49 muid tervishoiualale kuuluvaid isikuid. Seega kokku õige

aukartistäratav tervishoidline armee.

Nagu kriis on mõjunud kaasa liikmeskonna arvu vähenemisele, nõnda ta kajastab haigekassade tulude kokkuvõtteski. Aruande aastal Eesti haigekassade

üldtulu tõusis 1.372.000 krooni,

oli seega 149.000 krooni eelmise aasta tulust väiksem. Kuidas rahvamajanduslik olukord selgesti peegeldub ka haigekassade tuludes, näeme kassa tulude kuue aasta võrdluses. 1927. aastal oli haigekassadel tulu 1.336.000 krooni, 1928. a. — 1.542.000, 1929. a. — 1.742.000 krooni. Sellest aastast peale algas kriis ja muidugi ka kassade tulu langus: 1930. aastal oli tulu 1.704.000 kr., 1931. a. — 1.521.000 kr. ja 1932. a. — 1.372.000 krooni.

Haigestumise sagedus

haigekassades on väga lahkuminev, kuid üldse on haigestunud 50,4% kassaliikmetest. Seejuures haigestunute arv ulatub Türi haigekassas 20%-ni, Rakvere, Tartu, Valga, Võru-Petseri, Viljandi ja Pärnu haigekassades — 30—45%-ni, Tallinna ühis- ja linna haigekassas — üle 50%, Narva ühishaigekassas — 71% ja Kuresaare haigekassa — 66%.

Haigekassade valitsemiskulud

on aruandeaastal olnud üldsummas 115.800 krooni, mis teeb välja haiguskindlustuse kuldust 7,8 protsenti.

Aasta lõpuks oli haigekassadel tagavarakapitali arvel 472.000 krooni, ehk keskmiselt kassaliikme kohta 1,7 krooni.

Kuresaare Ühishaigekassal

oli läinud tegevusaastal *sissetulekuid*: liikmehaigekassa 2.781 kr. 40 s., ettevõtete juurdemaksu 2.781 kr. 39 s., muid tulusid 67 kr. 08 s., üldse tuli 5.629 kr. 87 s.

Välja läks: haigusraha 241 juhul 1.883 kr. 37 s., matuse ja sünnitusjuhtudele toetuse maksmiseks kulu tehtud ei ole. Perekonnaliigete raviks kulutati 282 juhul 548 kr. 69 s.

Valitsemise kulud 1.634 kr. 50 s. Tagavarakapitali arvati 5% — 278 kr. 13 s., tegevusaasta ülejääk 1.563 kr. 31 s.

Arstiabi kapitali tulud olid 3.549 kr. 75 s. Välja läks: arstidele 2.715 kr. 55 s., hambaarstidele 185 kr. 55 s., masseerijale 45 kr. ja ämmaemandaile 65 kr., arstirohtudeks 3.458 kr. 86 s., haigemajas ravimiseks 440 kr. 35 s. ja muiks kuludeks 18 kr. 50 s. Ravikulude katteks võeti lisa tagavarakapitalist 2.910 kr. 14 s. ning apteekidelt saadud hinnaalandus — 418 kr. 92 s. kokku oli kulusid arstiabi kapitali alal 6.888 kr. 81 s., mis on võrdlemisi suur summa 353 kassaliikme kohta.

Haigekassa alla kuulus 31. dets. 81 ettevõtet. Aasta algul oli 388 liiget, tuli juurde 367, lahkus 402, jäi 31. dets. 353. Perekonnaliikmeid jäi 31. dets. 254.

Haigustest oli sagedam — influentsa.

Kärdla Haigekassa apteegi senine juhataja mag. O. Kook

lahkus omalt kohalt, et minna Võru linna apteegi juhatajaks. Temaga ühes lahkus ka ta

abikaasa — Dr. Kook, kes oli haigekassa arstiks. Mõlemad leidsid oma tegevusega kassaliikmete keskel lugupidamist.

Haigekassa nõuab soodustusi.

Pärnu ühishaigekassa juhatus pööras kirja linnavalitsuse poole, et haigekassa arvel linna haiglas ravivate haigetele saaks antud taksides hinnaalandusi, nagu seda teevad kõik teised linnahaiglad. Vastasel korral on haigekassa sunnitud saatma oma haiged mujale ravima.

V. Maa Pärnu vj.

Haigekassa ehitab maja.

Rakvere ühishaigekassal on kavatsus ehitada omale Vabaduse uulitsa äärde kahekordse kivimaja. Dipl. arhitekti A. Okloni poolt valmistatud projekti esitati Rakvere linnavalitsusele kinnitamiseks. Ehitusega teeb haigekassa algust lähemal ajal.

„Vaba Maa“.

Kinnitusameti otsusi.

1 jsk. kinnitusameti oli 14. juunil 1934. a. mitu kaebust väikekäitiste volinikkude valimise asjus arutusel. Kaebused jäeti tagajärjeta.

Eesti Haigekassade Liidu teateid.

Eesti Haigekassade Liidu

juhatuse esimees sõitis 7. juulil Skandinaavia riikesse tutvunema sotsiaalkindlustuse olukorraga. Öppereis kestis kuni 27. juulini.

Haigekassa tegelaste nõupidamise

päevakord ja aeg määratakse selle järgi, kui haigekassadelt sooviavaldused ja ettepanekud on Liitu jõudnud.

„Töö ja Tervise“ aastakäike

broshüüritult, kartoneeritult ja köidetult, 1925. a.—1932. a., otsustas juhatus müüa haigekassadele 50%-lise hinnaalandusega.

SISU: 1) Laste tervishoiust — Dr. H. Jürgenson. 2) Uus töökaitseseadus Mehhikos — Vilhelm Wolff. 3) Riietustööliste sotsiaalsest ja tervishoidlisest olukorrast — L. Johanson. 4) Kutsetegevus ja elupikkus — O. Pärn. 5) XVIII rahvusvaheline konverents — Aug. Gustavson. 6) Leedu haigekassade korraldus. 7) Ameerika Ühendriikide võitlus tööpuuduse vastu. 8) Eesti Arstideseltside Liit ja haigekassad — Kindlustustegelane. 9) Paide ja Türi haigekassad ühinemas. 10) Sotsiaalkindlustus. 11) Haigekassade tegevusest. 12) Kinnitusameti otsusi. 13) Eesti Haigekassade Liidu teateid.

Tegev toimetaja L. Johanson, kaastoimetaja Aug. Gustavson.

Vastutav toimetaja: L. Johanson.

Väljaandja: Eesti Haigekassade Liit.

Kirjastuse o.-ü. „Täht“ trükk, Tallinnas, V. Pärnu mnt. nr. 31.

„TÖÖ JA TERVIS“

SOTSIAALPOLIITILINE KUUKIRI

E. HAIGEKASSADE LIIDU JA SOTSIAALSE ARENGU EESTI ÜHINGU HÄÄLEKANDJA

ILMUB 1 KORD KUUS.

Tellimise hind postiga:
Aastas . . . . . 100 senti
6 kuu peale . . . . . 55 „
Üksiknumber . . . . . 10 „
Välismaale aastas . . . . . 150 „

Kuulutuste hind:
1 lhk. . . . . Kr. 20.—
¹/₂ „ . . . . . „ 10.—
¹/₄ „ . . . . . „ 6.—
¹/₈ „ . . . . . „ 3.—
Teksti ees 50⁰/₁₀ kallim.

Tellimisi võtavad vastu kõiki postiasutised.

Toimetus ja talitus: Tallinn, Lai tän. nr. 38, krt. 4. Telefon 448-35.

„TÖÖ JA TERVISE“

varematest aastakäikudest on veel saada:

1925. a.	— broshüüritud	Hind 80 senti
„	— kartoneeritud	„ 1.— „
1926. a.	— broshüüritud	„ 1.— „
„	— kartoneeritud	„ 1.25 „
1927. a.	— broshüüritud	„ 1.— „
„	— kartoneeritud	„ 1.25 „
1928. a.	— broshüüritud	„ 1.— „
„	— kartoneeritud	„ 1.25 „
1929. a.	— broshüüritud	„ 1.— „
„	— kartoneeritud	„ 1.25 „
1930. a.	— broshüüritud	„ 1.— „
„	— köidetud . . .	„ 1.50 „
1931. a.	— köidetud . . .	„ 1.50 „
1932. a.	— köidetud . . .	„ 1.50 „
1933. a.	— köidetud . . .	„ 1.50 „

Haigekassadele saadetakse 1925—1932 aastakäigud 50-sendilise hinnaalandusega.

O. Vahtra, III jsk. töökaitse abiinspektor

„Tööliste haiguse vastu kindlustamise seadus“

(Tööstusliku tööseaduse III peatükk)

ühes seletustega ja temas viidatud seadustega. Raamat sisaldab peale seaduse ka kinnitusnõukogu ja riigikohtu seletusi ning on tarvilikuks käsiraamatuks igale töösturile ja töölisele, eriti aga haigekassa tegelastele ja -osalistele.

Hind 1 kroon, haigekassadele 75 senti.

Dr. med. P. HANSEN

„Suguhaiguste vastu võitlemisest“

Ravi ja profülaktika. Haigekassade osa suguhaiguste vastu võitlemisel.

Hind 5 senti.

L. JOHANSON

Sotsiaalkindlustus

Hind 10 senti.

Haigekassadele ja tööstureile tarvilikud teadaanded:

Palgamaksu teadaanne vorm nr. 1	— raamat (25 lehte)	25 senti
„ „ „ „ 2 (lühikesed)	— „ „	23 „
„ „ „ „ 2 (pikad)	— „ „	35 „
„ „ „ „ 2-b	— „ „	40 „
„ „ „ „ 3	— „ „	23 „

EESTI HAIGEKASSADE LIIT. Tellimise aadress: Tallinn, Lai t. 38, krt. 4. Telefon 448-35.